

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1870, kl. 10 f. m.

Särskilda Utskottets Betänkande, i anledning af Herr F. Ad:son Palanders motion om reorganisation af rikets sjöförsvär, m. m.

Uti en hos Riksdagens Andra Kammare väckt motion (N:o 4) har Herr *F. Ad:son Palander* föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del antaga och uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t framställa följande grunder att iakttagas med afseende på organisationen af rikets sjöförsvär, nemligen:

"1:o. Hufvuduppgiften för Sveriges sjökrigsmakt i händelse af krig är att utgöra ett kraftigt kust- och skärgårdsförsvär. För denna uppgift bör alltså sjöförsvärets så väl personal som materiel beredas".

"2:o. Talrikare sjökrigspersonal bör icke vara ständigt uppsatt än som med tillgängliga medel kan hållas fullständigt öfvad och tjenstduglig. Den personal, som kan beräknas i krigstid derutöfver komma att erfordras, bör, enligt därför från tid till tid fastställd plan, stå att erhålla utur en bland landets sjöfartsidkande befolkning organiserad reserv."

"3:o. Stations- och varfstjensten samt redovisningsväsendet bör i sammanhang med reducerandet af den fasta sjökrigspersonalen förenklas, hvarvid väl organiserade in- och utländska privata etablissementer af motsvarande omfattning, i tillämpliga delar, böra tjena såsom förebild."

"4:o. Vid tillämpningen på officerspersonalen af den i andra punkten uppställda regel bör iakttagas:

att de officerare, som till ett antal af omkring 90, i stället för å Kongl. flottans och Kongl. skärgårdsartilleriets normalstater tillsanmans upptagna 172, torde komma att finnas, organiseras på en korps;

att dessa marinens officerare icke böra anses tillhöra någon viss sjövapnets station, utan att de må ega att, då deras tjänst icke påkallats, vistas å hvilken uppgifven ort inom riket de behaga”.

”Vid tillämpningen på underofficerspersonalen af den i andra punkten uppställda regel bör iakttagas:

att de underofficerare, som till ett antal af tillsammans omkring 130, i stället för å Kongl. flottans och Kongl. skärgårdsartilleriets normalstater tillsammans upptagna 227, lära komma att finnas, i öfverensstämmelse med hvad för officerarne ansetts lämpligt, böra organiseras på en korps;

att dessa marinens underofficerare må ega att, då deras tjänst icke är påkallad, vistas å hvilken uppgifven ort inom riket de behaga”.

”6:o. Kanonierkorpsen bör, såsom icke motsvarande det med densamma afsedda ändamålet, och icke heller de med dess upprätthållande förenade kostnader, indragas.”

”7:o. Båtsmanshället, som numera icke motsvarar det dermed afsedda ändamålet, bör så fort sådant med afseende på det allmännas fördel låter sig göra, upphöra att utgöra en del af sjöförsvarets personal. I öfverensstämmelse härmed må, i mån af nuvarande båtsmäns inträffade afgang, jemväl de nummer vid båtsmanshället, rörande hvilka icke sådant af sistlidna års Riksdag beslutats, sättas på vakans tills vidare, eller intill dess det blifvit slutligen afgjort, om några, och i så fall hvilka rusthåll och rotar vid båtsmanshället för fyllandet af arméens behof af stamtrupp böra afses, samt derjemte vilkoren blifvit definitivt afgjorda, dels för ett sådant eventuelt användande af vissa nummer af båtsmanshället, dels för öfriga dess nummers sättande på ständig vakans.”

”8:o. För att bereda sjöförsvaret nödig ersättning för hvad detsamma med dessa 5,676 båtsmän och 200 kanonier så småningom förlorar af stamtrupp ombord, bör, i den mån tillgångar dertill genom ofvan förutsatta indragningar kunna beredas, och under iakttagande af den i andra punkten uppställda regel, utaf de mest lämpliga af landets kustbefolkning, efter nödig pröfning, antagas tillsammans högst 1,400 man”; i sammanhang med hvilket förslag motionären framställt vissa bestämmelser och vilkor, som i afseende på detta manskap borde iakttagas, såsom: antagningstid första gången 10 år; förlängd antagningstid för hvarje gång högst 5 år; indelning på grund af tjänstduglighet i klasser eller grader, i likhet med förhållandet vid matroskorpsen; skyldighet å karlens sida att, när hans tjänst påkallas, vara till statens förfogande; fast, årlig lön till det belopp, att lämpliga sökande till lediga platser inom denna personal alltid vore att påräkna; innehållning af en del af den årliga lönen och detta belopps förräntning genom Amiralitets-krigsmanskassans försorg för karlens räkning; hvarjemte karlen under tjänstgöring borde åtnjuta portion, bröd och inqvartering

in natura samt daglig aflöning och beklädnadsersättning i likhet med hvad för karl af motsvarande klass af matroskorpsen består.

"9:o. För att bereda sjöförsvaret behöflig ersättning för hvad det genom indragning af en del officerare och underofficerare samt af samtliga båtsmän och kanonierer förlorar med afseende på polis- och bevakningstjänst samt handräkning vid stationerna, må, i den mån tillgångar dertill genom förutsatta indragningar blifva tillgängliga, reservationsanslaget till flottans underhåll ökas med så stort belopp, som efter utförandet af de i tredje punkten omnämnda förenklingar möjligen ännu kan erfordras i och för tillhandahållandet af nödig polis- och handräkningspersonal vid sjöförsvarets stationer och varf."

"10:o. De medel, hvilka genom förutsatta indragningar och vakanser blifva tillgängliga, må tillsvidare i och för reorganisationens genomförande disponeras, men derutöfver icke några särskilda anslag påräknas."

Då Utskottet går att öfver dessa förslag afgifva betänkande, måste den anmärkning förutskickas, att ehuru Utskottet vid de särskilda ämnenas behandling i allmänhet följt den i motionen angifna ordning, Utskottet likväl ansett det vara af större vikt, att de frågor, som med hvarandra ega närmaste samband, blifva i ett sammanhang behandlade, och torde så mycket mindre någon olägenhet deraf uppstå, som Utskottet vid slutet af sitt betänkande sammanfört alla de punkter, rörande hvilka Utskottet funnit sig böra tillstyrka Riksdagen att vidtaga någon åtgärd.

Hvad nu först angår den uppgift, för hvars lösande Sveriges sjökrigs- **A.** 1:o. makt, i afseende på så väl personal som materiel, bör beredas, torde meningarne knappt vara delade derom, att denna uppgift numera hufvudsakligen måste vara inskränkt till försvaret af eget land. Lika visst synes det Utskottet, att då Sverige på andra sidan Östersjön har till grannar tvänne stormakter, af hvilka den ena redan eger en flotta, som beherrska nämnda haf, och den andra med ungdomlig kraft sträfvar att uppbringa sina stridskrafter på hafvet till en höjd, som motsvarar dess nyförvärfvade maktställning i Europa, vi måste öfvergifva tanken på att bilda en flotta, beräknad att på öppna hafvet utkämpa en strid med någon af dessa makter. Våra vid-

sträckta kuster och skärgårdar äro derföre det fält, dit vår flotta under ett krig väsendtligen är hänvisad, för att kraftigt bidraga till landets skydd, och detta förhållande måste fortfara åtminstone så länge, som de sjögående krigsfartygens byggnadssätt fortgår i sin nuvarande riktning, medförande sådana kostnader, att ett litet land omöjligen kan med framgång ingå i täflan med de större och rikare staterna. Obetingadt delar Utskottet derföre motionärens åsigt, att "hufvuduppgiften för Sveriges sjökrigsmakt i händelse af krig är att utgöra ett kraftigt kust- och skärgårdsförsvar."

Häraf följer dock ej, att flottan för utförandet af sitt viktiga värf icke har behof äfven af fartyg af annan beskaffenhet än dem, som *uteslutande* äro afsedda för kust- och skärgårdsförsvaret. För vissa krigsföretag, äfven om dessa i främsta rummet afse försvaret af egna kuster, fordras utan tvifvel fartyg med större hastighet och andra ett sjögående fartygs nödiga egenskaper, än man hos det egentliga skärgårdsvapnet kan påräkna, och om deras antal ej utsträcket öfver behovet, kan man ingalunda anse den kostnad, som på dem nedlägges, vara för försvaret förspild. Utskottet har icke heller kunnat lemna oanmärkt, att flottan jemväl har andra ändamål, hvilka, om äfven underordnade, likväl icke böra förbises. Vår flaggas anseende är ett arf, som vi icke ega rätt att förspilla. Att äfven på aflägsnare haf upprätthålla den aktning, våra fäder åt henne förvärfvat, är derföre en pligt, vid hvars uppfyllande flottan samtidigt kan åt vår handel lemna det understöd, hvaraf densamma må vara i behof, hvarjemte härigenom beredes tillfälle åt flottans befäl samt en del af dess underbefäl och manskap att lägga grunden till det sjömanskap, som icke alldeles får hos dem saknas, äfven om deras tjenstgöring hufvudsakligen kommer att bestridas på ett område lugnare än oceanen. Af hvad här ofvan blifvit yttradt följer emellertid, att Utskottet så till vida instämmer i motionärens framställning, som det anser, att största delen af flottans materiel bör vara med afseende på kust- och skärgårdsförsvaret inrättad, hvarvid Utskottet förutsätter, att åtminstone ett mindre antal fartyg erhåller sådana dimensioner, att de kunna införas i våra större insjöar och lemna en på deras stränder opererande armé ett kraftigt understöd.

-
- A. 2:o. Då Kongl. Maj:ts flotta år 1866 erhöi en förändrad organisation, inne-
 B. 1:o. a. bar denna tvänne i viss mån af hvarandra oberoende åtgärder, nemligen en
 förminskning af befålets antal och de återstående officerarnes fördelning på
 tvänne korpser.

Den försämda af dessa åtgärder, tillstyrkt redan af den år 1862 i nåder förordnade Sjöförsvarskomitéen, afsåg icke blott åstadkommandet af en önskvärd besparing i statens utgifter. Den påkallades af behovet att åt flottans befäl med tillgängliga medel bereda ett ökadt tillfälle till öfning och sålunda inom alla dess grader bibehålla en större tjenstbarhet, än som med fog kunde påräknas, då hvarje officer endast högst sällan kunde användas till verklig sjötjenst. Indragningen kunde också verkställas utan men för försvaret sedan det visat sig, att de nya krigsfartygens byggnadssätt och de många kanonernas ersättande med några få af gröfsta kaliber kräde en ringare befälspersonal än den förut nödiga. Motionären har nu i punkterna 4:o och 5:o af det föreliggande förslaget antagit, att ett fortgående i samma riktning skulle vara icke blott möjligt, utan ock till fördel för försvaret, och Utskottet anser ej osannolikt, att, genom en förändrad organisation, det antal af 172, hvartill de å Kongl. flottans och Kongl. skärgårdsartilleriets normalstater upptagna officerare sig belöpa, likasom antalet 227 underofficerare skulle kunna icke obetydligt förminskas, men att sträcka indragningen så långt, som motionären föreslagit, eller till omkring respektive 90 och 130, vågar Utskottet ej tillstyrka; åtminstone bör en sådan åtgärd grunda sig på en fullständigare undersökning och sorgfälligare pröfning af alla härmed sammanhängande frågor, än som för Utskottet varit möjligt att anställa. Vore anslaget till flottans öfning en gång för alla fastställt, och kunde man utan alla förbehåll godkänna den af motionären framställda sats, att "talrikare sjökrigspersonal icke bör vara ständigt uppsatt, än som med tillgängliga medel kan hållas fullständigt öfvad och tjenstduglig", då skulle visserligen det riktiga antalet af flottans officerare vara lätt att bestämma. Nu har likväl icke blott anslaget till flottans öfning så vexlat, att det, oberäknadt tillskottet från Handels- och sjöfartsfonden, vid 1856—1858 årens riksdag höjdes från 139,475 R:dr Banko till 360,000 R:dr R:mt och år 1865 ökades till 480,000 R:dr, hvartill kom 150,000 R:dr från försämda fond, hvilket sammanlagda belopp 630,000 R:dr fortfarande utgår, utan tillkomma dessutom åtskilliga andra förhållanden, som försvåra en beräkning. Sålunda yttrar redan 1862 års Sjöförsvarskomité: "Då komitéen icke för den del af materielen, som är afsedd för försvaret i skärgårdarne, funnit sig kunna föreslå någon bestämd cert eller närmare angifva dess beskaffenhet, kan komitéen ej heller med någon tillförlitlighet beräkna den personal, som för ifrågavarande materiels användande erfordras", — ett yttrande, som jemväl för Utskottet har sin fullständiga tillämplighet. Vidare kan Utskottet upplysningsvis anföra, att af Kongl. flottans, Kongl. skärgårdsartilleriets och Kongl. Maj:ts flottas nya reservstats officerare för närvarande äro tjenstgörande vid Sjöförsvarsdepartementets kommando-expedition, Förvaltningen af sjöärendena, Sjökartekontoret, Sjökrigsskolan samt Stockholms och Carlskrona stationer ej mindre än om-

kring 25 regementsofficerare samt 64 kapitener och subalternofficerare, eller tillsammans i ständig tjenstgöring närmare 90 officerare. Läger man härtill det antal, som en stor del af året måste vara kommenderade på öfnings-expeditioner eller för tillfälliga förrättningar såsom kanonbesigtning m. m., och att alltid några af flottans officerare äro permitterade för utländsk tjenst, sjuke eller af laga förfall från tjenstgöring hindrade, kommer man nödvändigt till ett antal högre än det af motionären föreslagna, äfven då man antager, att, genom en förenklad tjenstgöring vid stationerna, antalet af de derstädes ständigt tjenstgörande kan betydligt förminska. Det bör också anmärkas, att intet befäl här blifvit beräknadt för båtsmanskompanierna, enär en mer eller mindre omfattande förändring i afseende på dessa i den närmaste framtiden torde vara att emotse.

Äfven på en annan väg har Utskottet kommit till den öfvertygelse, att de af motionären för flottan och skärgårdsartilleriet gemensamt föreslagna så väl officers- som underofficersstater icke äro tillräckliga. Om den grad af sjömannabildning och den bekantskap med skärgårdskrigets särskilda fordringar, som utgöra villkoren för vår flottas tjenstbarhet, skola vinnas, torde man efter all sannolikhet kunna antaga, att åtminstone följande fartyg årligen måste utgå på öfningsexpeditioner, nemligen: 2 korvetter, dels såsom rekrytfartyg, dels för vinteröfningar, 1 chefsångfartyg, 1 monitor, omkring 10 kanonångslupar eller pansarbåtar, 1 kadettfartyg, 2 å 3 skeppsgossebriggar, de vanliga sjömättningsfartygen samt möjligen dessutom någon ångbåt för trupptransporter, lastdragare m. m. Det minsta antal befäl, som i sådan händelse samtidigt torde komma att användas, är 8 regementsofficerare samt omkring 60 kapitener och subalternofficerare, eller tillsammans närmare 70 officerare och underbefäl i förhållande härtill. Innevarande år äro till och med, enligt af vederbörande meddelad uppgift, redan ute till sjös och ytterligare sjökommenderade 13 regementsofficerare samt 88 kapitener och subalternofficerare, eller tillsammans 101 officerare. Lägges härtill det antal, som, äfven med den största inskränkning, måste vara ständigt kommenderade vid flottans embetsverk och stationer, samt sjuke, permitterade o. s. v., torde något ytterligare stöd för Utskottets ofvan uttalade åsigt icke vara erforderligt. Innan Utskottet slutligen uttalar sig i detta ämne, måste det emellertid öfvergå till ett yttrande angående den andra väsendtliga åtgärden vid 1866 års organisation, nemligen Kongl. Maj:ts flottas delning i tvänne korpser.

Utskottet misskänner ingalunda värdet af det sträfvande, som härvid gjorde sig gällande, nemligen att åt hvarje vid sjöförsvaret anställd officer bereda största möjliga duglighet och förmåga att utföra sina åligganden, liksom Utskottet icke heller förnekar riktigheten af den tanke, som för flottans delning låg till grund, eller att icke alla delar af skärgårdsförsvaret fordra sjömanskap. Det oakadt tvekar Utskottet ej i uttalandet af den öfvertygelse,

att dessa i och för sig riktiga åsikter icke blifvit tillämpade på ett fullt tillfredsställande sätt. Det ligger lyckligtvis i menniskonaturen, att den verkligen duglige icke åtnöjer sig med en half insigt. Han kan icke upphöra med sitt bemödande att väl uppfylla de pligter, han sig åtagit, förr än han hos sig känner förmågan att uppfylla dem fullständigt, och han kan icke stadna i en vrå af det fält, som åt hans verksamhet blifvit anvisadt. Fältet måste blifva hans, eller ock känner han sig icke der på sin rätta plats. Följden häraf är, att då en officer vid Kongl. flottan vet, att, i händelse af krig, kust- och skärgårdsförsvaret är hans hufvudsakliga bestämmelse, då han hos sig känner förmågan att föra de fartyg, som vid uppfyllandet af denna hans bestämmelse äro erforderliga, och då han ej får vara främmande på det område, der dessa skola uppträda, då måste han fråga sig, hvarför han der endast skall vara en gäst, under det att en annan, med samma bestämmelse, der har sitt hem, i hvilket han fått bereda sig att göra allt det gagn, fäderneslandet af honom påräknar. Skärgårdsartilleristen åter är pliktig att föra sitt fartyg i skärgården, utmed kusten, i hafsbandet, han vet sig kunna gå längre, och säger man honom att han ej kan gå öfver hafvet, att han saknar dertill nödigt sjömanskap, då svarar han: nej jag *kan* och jag *vill* det. Är detta en sanning, då har man häri *en* förklaringsgrund, hvarför Kongl. Maj:ts flottas delning hvarken inom flottan eller skärgårdsartilleriet kunnat åstadkomma en verklig tillfredsställelse, utan att tvärtom en viss misströstan om framtiden inom båda vapnen eger rum och äfven i sin mån påkallar en förändring af det bestående förhållandet. Härmed må ej anses sagdt, att ej andra omständigheter kunnat framkalla den missbelåtenhet, som synes rådande. Tvärtom tror Utskottet, att bristen på gagnande sysselsättning och, särskildt hos skärgårdsartilleriet, bristen på materiel och ovissheten om dess blifvande bestämmelse varit verksamt bidragande orsaker till det tillstånd som öfverklagas.

Hade icke en delning redan egt rum, skulle Utskottet dragit i betänkande att tillstyrka en sådan, ty ehuru det är en sanning, att icke allt skärgårdsförsvaret fordrar sjömanskap, är det å andra sidan visst, att inom en talrik officerskorps icke alla ega samma böjelser och med förkärlek riktat sina studier åt samma håll, hvarför det beror af en chef att, efter sitt bedömande af individernas fallenhet, deras önskan och det tillfälle till utbildning i olika riktningar, som varit dem beredt, använda dem efter omständigheternas kraf. Sålunda fordrar exempelvis inom fortifikationen fästnings- och fältverksbyggnad, minors anläggande, pontonväsendet m. m. olika insigter, hvarjemte hos fortifikationsofficeraren en ej ringa grad af artillerikunskap och erfarenhet i den civila byggnadskonsten äro erforderliga, utan att man derföre ansett nödigt att för hvarje sådan kunskapsgrän, under fortifikationsbefälets högsta ledning, bilda en särskild korps. Så fördelade som

sjövapnets korpser nu äro, förefinnes mellan deras verksamhetsfält i sjelfva verket icke den gräns man velat uppdraga, och en sådan gräns mellan kustförsvaret och den sjögående flottan synes Utskottet, enligt hvad förut blifvit anfördt, ej heller vara af behovet påkallad. När i nu förflutna tider linieskeppet och kanonbåten utgjorde hufvudmaterielen i den s. k. stora flottan och skärgårdsflottan, var en sådan gräns naturlig, men sedan pansarfartygen blifvit kärnan af sjöförsvarmaterielen, har tjenstgöringen på dessa blifvit i de flesta fall likartad, de må vara af större eller mindre cert. Med afseende på den mera underordnade rol våra större krigsfartyg i händelse af ett krig måste utföra, torde det icke heller vara erforderligt, att de under fredstid skola bilda ett vapen för sig, likasom det ej heller synes med god hushållning förenligt, att då likväl sådana fartyg finnas och böra finnas, man icke begagnar sig deraf för att låta kustförsvarets officerare på desamma förvärfva sig den för dem så nödvändiga sjömannabildningen. Då emellertid en delning af flottans korpser redan blifvit verkställd, och en fullständig återförening af de båda korpserna onekligen skulle medföra åtskilliga svårigheter, har Utskottet tagit i öfvervägande, huruvida ej en annan delningsgrund än den nu gällande kunde antagas, och hvarigenom man undveke det närvarandes olägenheter, utan att man försakade den fördel detta obestridligen medför, nemligen att icke den för staten kostsamma sjömannabildningen behöfver meddelas hvar och en, som är kallad att i skärgårdsförsvaret deltaga. Detta skulle efter Utskottets förmening vinnas, om en bestämd gräns mellan flottan och skärgårdsartilleriet blefve uppdragen, så att Kongl. flottan öfvertog det rörliga försvaret, hvaremot åt skärgårdsartilleriet skulle anvisas den del af skärgårdsförsvaret, som hufvudsakligen fordrar artillerikunskap, således artilleriet å rikets sjöfästningar, kusternas, skärgårdens och insjöarnes positionsartilleri samt sjömineväsendet.

Hvad särskildt minväsendet beträffar, synes det, med afseende på våra lokala förhållanden, vara af största vigt att deråt egna synnerlig uppmärksamhet. Undervattensminor utgöra nemligen särskildt för skärgårdar, inlopp, sund och hamnar ett af de kraftigaste och tillika billigaste försvarsvapen, enligt hvad erfarenheten ådagalagt under de sednaste årens sjökrig, och de framsteg i konstruktionen och användandet af detta vapen, som hvarje år göras, lemna rum för det antagandet, att undervattensminan skall kunna blifva ett högst väsentligt bidrag, när det en gång gäller att hindra en fiendtlig flotta att anfalla våra kuster. Detta fruktansvärda vapen har också allt sedan det Nordamerikanska inbördeskriget, under hvilket det enligt officiel uppgift tillfogade Nordstaternas flotta större skada än alla andra förstörelsemedel tillsammantagna, hos alla sjömakter ådragit sig en växande uppmärksamhet. I Frankrike arbetas med stor ifver på minväsendets organisation;

nisation; i England, Nederländerna, Belgien och Danmark likaledes. Österrike har redan hunnit ordna ett fullständigt minsystém för sina kusters försvar. I Preussen skall, enligt officiel uppgift, i år början göras till successivt bildande af en särskild torpedo-korps, och försöken med sjöminor göras i en högst betydlig utsträckning. I Ryssland har man utan tvifvel egnat all den uppmärksamhet åt ämnet, som det förtjenar, ehuru föga derom blifvit bekantgjordt; der finnes åtminstone en s. k. "torpedo-korps" redan organiserad. En dylik är äfven bildad i Förenta Staterna, der till och med en särskild läroanstalt skall inrättas för officerare, som ämna ingå vid detta vapen. Under sådana förhållanden är det tydligt att, i jemnbredd med vapnets utveckling och ökad insigt om dess betydelse för försvarskriget, behovet af en dylik stamtrupp af tekniskt bildade minörer äfven hos oss gör sig gällande, och med afseende härpå har Utskottet ansett sig böra framhålla sjömineväsendets handhavande såsom en vigtig del af skärgårdsartilleriets uppgift.

Ett skäl för inrättandet af en särskild korps för positionsartilleriet i våra vidsträckta skärgårdar har Utskottet trott sig finna deri, att landtartil-
 leriets styrka icke är tillräcklig att medgifva en delning deraf till kustförsvaret. En kanon stäld på land kostar så betydligt mindre än en sådan med flytande lavett, att man ingalunda bör försumma att begagna sig af den förstärkning kustförsvaret kan genom ett positionsartilleri erhålla, och hvilken blir så mycket mera af behovet påkallad, då antagligen en gång på förhand bestämda minlinier måste med artilleri försvaras, utan att alltid tillräckligt antal skärgårdsfartyg kunna vara att för detta ändamål tillgå.

B. 1:o b.

Vid en förändrad organisation i den af Utskottet angifna riktningen och under antagande att stations- och varfstjenstgöringen kommer att ordnas på ett sätt, som mindre än hittills tager befäls- och underbefälspersonalen i anspråk, skulle, enligt Utskottets åsigt, antalet af sjövapnets officerare och underofficerare i allmänhet kunna än ytterligare nedsättas, i det att skärgårdsartilleriets förändrade bestämmelse medgäfvé en icke obetydlig förminskning, särskildt af dess högre befäl, utan att Utskottet likväl tilltror sig att med visshet säga i hvad mån detta må lämpligen kunna ega rum.

I sammanhang med den reduktion af den fasta sjökrigspersonalen, som motionären föreslagit, har äfven framställts det yrkande, att stations- och varfstjenstgöringen samt redovisningsväsendet borde förenklas, och Utskottet finner det ganska önskligt, att all den förenkling i detta hänseende vidtages, som

låter sig förenas med tillbörlig kontroll och nödig säkerhet för det allmänna, likasom Utskottet delar motionärens åsigt, att vid genomförandet af en dylik förenkling väl organiserade in- och utländska privata etablissementer af motsvarande omfattning i tillämpliga delar böra tjena såsom förebild. Kongl. Maj:t har dock redan år 1866 tillsatt en komité för uppgörande af förslag till ordnande af sjöförsvarets ekonomiska förvaltning och redovisningssätt jemte dit hörande frågor, och komitéens ganska omfattande förslag i ämnet, som afgafs år 1868, har sedermera varit utställt till utlåtande af vederbörande embetsmyndigheter och lärer numera snart komma att underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, i följd hvaraf Utskottet ansett denna del af motionen icke till något vidare yttrande föranleda.

Inom Utskottet hafva visserligen skäl blifvit framställda för den af motionären uttalade åsigt, att, i motsats till hvad hittills egt rum, sjövapnets officerare och underofficerare icke böra anses tillhöra någon viss station, samt att de böra ega att, då deras tjänst icke påkallas, vistas å hvilken uppgifven ori inom riket de finna för godt; men ordnandet af dessa förhållanden torde dock tillhöra de detaljer, som Kongl. Maj:t icke lärer underlåta att taga under nådig ompröfning, i händelse de hufvudgrunder Utskottet här nedan föreslår skulle vinna Riksdagens bifall och af Kongl. Maj:t godkännas.

B. 1:o c.

Utgående från den synpunkt, att Kanonierkorpsen, som vore afsedd att lemna förhandskarlar och underofficersämnen åt det nuvarande skärgårdsartilleriet, icke uppfyllde detta sitt ändamål, dels emedan korpsen i allmänhet icke rekryterades med ynglingar, som genomgått en grundlig och praktisk sjömilitärisk skola, och icke heller med unga sjöfarande, dels emedan "många andra goda tillfällen till utkomst i Stockholm erbjöde sig för de kanonier, som visat raskhet, ordentlighet och intelligens", i följd hvaraf de ofta lemna tjänsten vid den tid, de blifva för densamma duglige, har motionären föreslagit, att nämnda korps måtte indragas.

Kanonierkorpsen inrättades, jemlikt Kongl. Brevet den 17 November 1832, sedan alla sjöartilleriets kompanier blifvit förlagda till Carlskrona, och

bestod till en början af 150 man, hvilket antal år 1852 ökades till 200 man. Afsigten med densammas inrättande var, att inom flottans egen personal bilda skickliga underofficersämnen för skärgårdsfartygens behof vid inträffande krig, äfvensom att förse skärgårdsvapnet med pålitliga uppbornsmän och besättningarne med dugliga instruktörer. För detta ändamål skulle kanonierne åtnjuta fri undervisning, sysselsättas med artilleri- och laboratoriarbeten, biträda i tackel- och segelsömmareverkstäderna, vid utrustning och uppläggning af fartyg, effekters stufning ombord, rodd och styrning samt besörja vakthållningen vid stationen. Under en följd af år rekryterades korpser på det sätt, att skeppsgossar vid karlskrifning förflyttades till densamma, men derjemte kunde äfven andra ynglingar vid korpser antagas, och genom nådigt Bref den 10 September 1867 förklarade Kongl. Maj:t, att vid antagning af rekryter vid kanonierkorpser skulle, under i öfrigt enahanda förhållanden, företräde visserligen lemnas åt dem, som genomgått skeppsgosseskolan i Carlskrona, enär den bildning, som der erhöles, vore af stor nytta för blifvande kanonier, men lemnades dock öppen rätt för vederbörande stationsbefälhafvare att vid korpser anställa jemväl andra välfrejdade ynglingar.

Det är otvifvelaktigt, att, om det sålunda medgifna rekryteringssättet genom ynglingar, som icke haft tillfälle att inhemta några förberedande kunskaper i sjömannayrket, vinner vidsträcktare tillämpning, kanonierne blifva mindre användbara såsom förhandskarlar och underbefälsämnen å det nuvarande skärgårdsartilleriets fartyg. Med kanonierkorpserns nuvarande organisation äro dessutom förenade flera ovedersägliga olägenheter, — bland hvilka särskildt den förtjenar framhållas, att sjöförsvaret väl måste bekosta kanonierernes underhåll och undervisning under en flerårig kurs, men att sedermera, vid den tidpunkt, då denna undervisning skulle börja blifva fruktbringande för skärgårdsartilleriet, flertalet kanonier söka sig in på andra banor, der de med större fördel kunna använda sina inhemtade kunskaper, så att, ehuru, enligt 1862 års Sjöförsvarskomité's uppgift, årligen i medeltal 15 aflade fullständig underofficersexamen och tillsammans 38 från korpsern afgingo, endast 2 till 3 blefvo befordrade till underofficerare, — hvarförutom en del af den kanonierne åliggande tienstgöring torde böra förändras, t. ex. bevakningstjensten, som antagligen lätt nog kan på annat sätt bestridas. Då kanonierne i följd af nu gällande föreskrifter i allmänhet tillbringa endast ynglingaåren i sjöförsvarets tienst, men detta förhållande lägger hinder i vägen för korpserns organiserande såsom trupp, hvilket dock enligt Utskottets tanke vore synnerligen önskvärdt, synes en förändring i afseende på åldern vid antagningen jemväl vara af behofvet påkallad.

På annat ställe har Utskottet framställt det förslag, att Skärgårdsartilleriets verksamhet må begränsas till den del af skärgårdsförsvaret, som omfattar artilleri, minväsende, befästningskonst m. fl. landtförsvaret närmare

liggande ämnen, för hvilka sjömanskap ej är behöfligt, men som fordra särskild, teknisk bildning, och om detta förslag vinner bifall, så torde kanonierkorpsen kunna och böra tagas i anspråk såsom en välbehöflig stamtrupp af kanonkommendörer och minörer för denna del af försvaret. Med afseende härpå har Utskottet icke ansett sig ega skäl att tillstyrka korpsens indragning, hvaremot, på ofvan antydda grunder, en ombildning af korpsen syntes Utskottet vara af behovet högeligen påkallad.

A. 3:o.
B. 1:o d.

Motionärens förslag, att båtsmanshället skulle upphöra att utgöra en del af sjöförsvarets personal, är af en vigt, som för Utskottet gjort till ett åliggande att icke blott allvarligt pröfva detsamma, utan ock med någon fullständighet redogöra för de omständigheter, hvilka slutligen blifvit grunden för Utskottets åsikter och här nedan framställda förslag.

Redan vår äldsta historia visar oss en vid jorden fästad skyldighet att uppsätta och underhålla det manskap, som för rikets försvar var erforderligt, och detta gällde så väl för krigshären som för flottan. Så länge denna sednare i en aflägsen forntid utgjorde landets hufvudsakligaste krigsmakt, måste icke blott hvarje hemman uti ett *hamnelag* erlägga en viss afgift till fartygens byggnad, utan innevånarne voro äfven skyldige att draga försorg om nödig besättning dertill. En stigande upplysning och ett förbättradt åkerbruk alstrade emellertid hos den sjelfegande allmogen en obenägenhet för den personliga krigstjensten, men folkets allmänna skyldighet att försvara sitt land qvarstod, och i början af 16:de århundradet voro utskrifningars beviljande det väsendtligaste sättet för dess uppfyllande, ehuru lega eller hyra understundom jemväl begagnades. Alltid förenade med stora olägenheter, kunde utskrifningarne någorlunda fördragas så länge behovet af krigsfolk ej var alltför stort, men redan under de första åren af Gustaf II Adolfs regering hade de börjat kännas så tryckande att befolkningen sjelf, genom frivilliga öfverenskommelser med styrelsen om uppsättandet af en bestämd styrka, tog det första steget till införandet af ett indelningsverk, och detta nästan samtidigt för arméen och flottan. Enligt ett af Rikskanslern Oxenstierna sannolikt omkring år 1615 uppgjort förslag, bestämdes bemanningen å rikets flotta — oberäknadt 3,160 knektar — till 4,560 man sjöfolk och 776 skeppsbyssekyttar eller artillerister, tillsammans 5,336 man, eller nära lika med det nuvarande båtsmanshället. Det var ock vid denna tid som, enligt hvad af Kongl. Brevet den 12 Oktober 1619 inhemtas, skärkarlarne i Skällviks socken i Östergötland blefvo befriade från utskrifning emot vilkor, att hvar

rote skulle hålla en båtsman vid Stockholms skeppsgård samt honom kläda och löna. Dylika öfverenskommelser träffades snart derefter med skärbönderna i Stegeborgs län, äfvensom i Stockholms skärgård med bönderna å Wermdön, Haninge m. fl. socknar. Det skulle leda till alltför stor vidlyftighet att anföra huru frågan vidare utvecklade sig. Blott så mycket må tilläggas, att de hemman, som underkastades det ständiga båtsmanshållet, enligt Riksdagsbeslutet den 3 Januari 1683 § 22, befriades från utskrifning, och att redan tre år derefter ständigt båtsmanshåll, på grund af särskildt gifna föreskrifter, var inrättadt i Blekinge, Småland, Halland, Bohuslän, Norrland, Westergötland, Östergötland, Södermanland, Upland, på Gotland och Öland, hvarefter indelningsverket för sjöförsvaret, såväl som för arméen, blef den källa, ur hvilken ständigt friska krafter voro att hemta. Man finner således lätt förklarligt, om värnadt för den sekelgamla inrättningen, hvilken Sverige mer än en gång haft att tacka för sitt oberoende, framkallat tvekan att rubba densamma, äfven sedan tankarne om dess lämplighet efter tidens fordringar blifvit delade och förändringarne i flottans materiel gjort det möjligt att i väsendtlig mån inskränka antalet af dervid använt manskap.

Frågan huruvida båtsmanshållet "lämpligen kunde med värfvad trupp eller bland kustbefolkningen enrolleradt manskap ersättas eller åtminstone till antalet inskränkas" blef emellertid föremål för pröfning af 1862 års sjöförsvarskomité, som ansåg, att Andra Norrlands 1:a och 2:a båtsmanskompanier, den inom Medelpad förlagda delen af Första Norrlands 2:a, samt Westgötakompaniet lättast kunde till landtförsvaret afstås, dock under förutsättning, att för varfven erforderligt arbetsmanskap på annat sätt erhöles. Deremot fann sig komitéen icke kunna tillstyrka båtsmanshållets upphörande såsom en del af sjöförsvaret och anförde såsom skäl, att "det för flottan måste vara af väsendtlig vigt att vid inträffande behof genast till sitt förfogande ega en tillräckligt talrik trupp, bland hvilken de för sjötjensten lämpligaste skulle kunna dertill utses och inöfvas lika väl, som sådant kunde ske med på annat sätt antaget manskap, under det de öfriga af båtsmansstyrkan kunna såsom exercerad trupp användas till garnisonstjenst vid flottans stationer eller såsom disciplinerad arbetsstyrka å varfven — fördelar, hvilka ej skulle i lika mån kunna vinnas medelst en till antalet mindre talrik, värfvad trupp eller enrolleradt kustfolk och lejdtt arbetsmanskap, hvilket äfven skulle medföra kostnader, som sannolikt skulle finnas vida mera känbara än de, som föranledas af det nu häfdvunna sättet att förse flottan med största delen af dess bemanning och arbetspersonal."

Då Kongl Maj:ts flotta år 1866 erhöi en förändrad organisation, föreslog visserligen chefen för sjöförvarsdepartementet, att en något större del af båtsmanshållet, än den af komitéen uppgifna, skulle till landtförsvaret öfverflyttas, men ifrågasatte så mycket mindre att från de nybildade sjövap-

nen skilja hela båtsmanshället, som han tvärtom framställde förslag till institutionens utveckling dels genom en ökad öfning för båtsmännen i rekryt-skolan, dels genom antagandet af distinktionskorporaler, hvilkas åliggande skulle blifva att biträda kompanichefen uti kompaniets disciplinära och ekonomiska vård.

Ett steg till förverkligande af tanken på en förminskning af flottans manskapsstyrka blef slutligen taget, då Kongl. Maj:t föreslog sistlidne års Riksdag, att den för sjöförsvaret obehöfliga del af båtsmanshället måtte till landtförsvaret, för dess ordnande, öfverflyttas, nemligen:

4 Norrlands kompanier	662 man,
2 Hallands	364 "
2 Gotlands	260 "
1 Westergötlands kompani	87 "
1 Östergötlands	194 ,, samt
af Bohusläns	100 "
	<hr/>
	tillhopa 1,667 man,

hvilken nådiga Proposition Riksdagen likväl icke ansåg sig böra under dåvarande förhållanden bifalla, hvaremot Riksdagen i underdånig skrifvelse den 11 Maj 1869 anhöll, "att, i mån af inträffande afgang, omförmälda rotar af båtsmanshället måtte tillsvidare ställas på vakans."

Af denna korta utredning visar sig, att, ehuru en del af båtsmanshällets öfverflyttande till landtförsvaret eller ställande på vakans mer än en gång varit föremål för öfverläggning och beslut, anledningen dertill mindre varit sökt i dess otjenlighet såsom bidrag till sjöförsvaret, än i den omständighet, att förändrade förhållanden minskat flottans behof af manskap från båtsmanshället, hvars tillgodogörande på annat sätt derföre blifvit satt i fråga. Då således nu blifvit föreslaget, att båtsmanshället alldeles skulle upphöra att utgöra en del af sjöförsvarets personal, hvaraf följer, att det måste med något annat ersättas, åligger det Utskottet att undersöka, om fullgiltiga skäl dertill förefinnas, samt om det för möjligheten af ett dugligt sjöförsvaret är nödvändigt att vidtaga en så genomgripande åtgärd, som den af motionären yrkade.

Då det blifvit anmärkt, att båtsmannen allt för mycket lefver utan beröring med och tillsyn af sitt befäl, att han i allmänhet saknar tillräcklig öfning i sitt yrke och att han derigenom blir mindre tjenlig till örlogssjöman, så är detta utan tvifvel en sanning, men ligger icke med nödvändighet i sjelfva institutionens natur, utan beror af andra missförhållanden, hvilka man, för så vidt båtsmanshället kommer att till större eller mindre del för sjöförsvaret bibehållas, kan och bör bemöda sig att afhjelpa.

Vigtigare anmärkningar kunna emellertid framställas. Båtsmanshållet delar obestriddigen med indelningsverket för arméén den olägenhet, att då antagandet af båtsman tillkommer rust- eller rotehållaren, andra förhållanden än den antagnes håg och duglighet för yrket, enligt hvad erfarenheten visat, dervid ganska ofta göra sig gällande, och detta verkar här så mycket mera menligt, som anlagen att blifva en god sjöman mera sällan torde förefinnas och äro svårare att utveckla, än dem som bestämma soldatens duglighet. I någon mån motverkas denna olägenhet deraf, att största delen af båtsmanshållet är förlagdt i kustorter, der ungdomen tidigt vänjes vid sjön, och dess håg af omständigheternas makt vändes åt sjömannens lif, dess mödor och faror, men också dess behag. Det torde icke heller finnas något skäl, hvarför icke inom båtsmanshållet, lika väl som vid rotehållet för arméén, det välvilliga och förtroliga förhållande skulle kunna ega rum mellan rotehållaren och befålet, som åt det sednare lemnar åtminstone en rådgifvande röst vid rekryteringen. Men då denna olägenhet i så väsendtlig mån menligt inverkar på båtsmännens användbarhet för sitt ändamål, är dess afhjelpande af stort behof påkalladt och i sådant afseende har det syntts Utskottet böra tagas i öfvervägande, huruvida icke rekryteringen lämpligen och emot vilkor, som af billighet och rättvisa betingas, kan öfverflyttas från rotehållarne till Staten, som då också borde bekosta städja och lega.

Ett annat förhållande, som syntts Utskottet erfordra en förändring, är båtsmannens långa tjenstetid. Det beror visserligen på Generalmönsterherren att vid mönstring afskeda båtsmän, som befinnas odugliga till vidare tjenst, och under tiden mellan generalmönstringen tillkommer samma rättighet stationsbefälhafvaren, men man kan antaga att under närvarande förhållanden denna rättighet oftast utöfvas med en i öfrigt billig hänsyn så väl till båtsmannens som rotehållarens fördel, hvarigenom dock det allmännas fördel icke sällan får stå tillbaka för den enskildes. Om deremot båtsmannen antoges för en viss tid, t. ex. 10 år, med utsigt att sedermera vinna förnyad anställning, skulle sjöförsvaret undgå att se sina stridskrafter förminskade genom ett antal i rullorna kvarstående manskap, som dock icke kan användas för sjötjenst, likasom den nu öfverklagade ligkiltigheten för tjensten borde lemna rum för sträfvan att ernå allt större duglighet i följd af den öppnade utsigten att, efter väl uttjent tjenstetid, kunna ånyo blifva antagen, och således ej blott bibehållas vid de tjensten åtföljande förmåner, som i båtsmannens ställning ej kunna vara utan värde.

Slutligen ligger det i indelningsverkets natur, att båtsmannen måste, jemte sitt yrke såsom sjöman, hafva ett annat såsom jordbrukare, fiskare eller idkare af något handverk, och att åtminstone ett stort antal, om ej flertalet bland båtsmännen äro gifte, hvarföre de äro mindre lämplige för sådan tjenstgöring, vare sig vid flottans stationer eller vid längre sjöexpeditioner, som

fordra ett långvarigt aflägsnande från hemmet, under hvilket dels de sjelfve utsättas för hårda frestelser och lätt förlora känslan för sina familjer, dels ock dessa ej sällan råka i nöd och måste blifva föremål för fattigvården. Vigten och sanningen häraf kan Utskottet ej underkänna, och drager deraf den slutsats, att båtsmanshället ej lämpligen kan vara --- likasom det ej heller är — det enda medlet för anskaffning af flottans manskap, hvaremot det ändock dermed ingalunda är bevisadt, att det icke för någon del af flottans bemanning eller sjöförsvaret i allmänhet bör bibehållas.

I detta hänseende torde i första rummet böra framhållas det betänkliga i att alldeles undanrödja den grund, på hvilken anskaffningen af flottans manskap hufvudsakligen hvilat, särdeles inuan man vunnit en tillförlitlig erfarenhet om fördelarne af ett annat rekryteringssätt och de kostnader det-samma möjligen kan medföra. Detta kunde försvaras endast i det fall, att båtsmanshället visat sig alldeles otjenligt, men i motsats härtill erkännes allmänt, att båtsmännen med goda kroppskrafter förena en synnerlig härdighet och stundom äfven framstående anlag för sjöyrket, hvarföre större delen bland dem sannolikt genom tillräcklig öfning skall kunna göras skicklig till tjenstgöringen vid sjöförsvaret. Härtill kommer att båtsmanshället försäkrar om en viss manskapstyrka, oberoende af de omständigheter, som vid utbrottet af ett krig försvåra legning eller förhyrande af nödigt antal sjöfolk — en fördel, som utan tvifvel väl förtjenar att vid frågans afgörande tagas i beräkning.

Utskottet tror sig härmed hafva gifvit tillräckliga skäl för sin åsigt, att åtminstone icke ännu tiden kan vara inne att fullständigt skilja båtsmanshället från sjöförsvaret, utan att en del deraf bör för sitt ursprungliga ändamål bibehållas. Att dock en betydlig del af båtsmanshället utan olägenhet för sjöförsvaret kan användas för annat ändamål följer redan af Kongl. Maj:ts nådiga framställningar i ämnet till Riksdagen så väl sistlidet som innevarande år, och Utskottet styrkes ytterligare i sin åsigt om det ändamålsenliga i en dylik åtgärd af den omständigheten, att, då, enligt Utskottet från Kongl. Sjöförvarsdepartementet meddelad uppgift (Bil. litt. A. och B.) samtliga krigstjenstbara fartyg för närvarande endast erfordra en besättning af 1,356 man matroser, jungmän, båtsmän, kanonier och skeppsgossar, flottans materiel af samma beskaffenhet, som den, hvilken under de sednare åren blifvit anskaffad, skulle kunna högst betydligt ökas, utan att för dess bemanning skulle krävas mer än 2,000 man. Äfven om Riksdagen skulle bifalla Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om öfverflyttning till landtförsvaret af 1,897 båtsmansrotar, återstode dock för sjöförsvaret, enligt från Kongl. Sjöförvarsdepartementet erhållen uppgift, 3,790 båtsmän, jemte 400 matroser och jungmän, 200 kanonier och 200 skeppsgossar, hvilket synes Utskottet vara mera,

än behovet kan fordra att under fred ständigt underhålla och aflöna. Det torde icke heller vara tjenligt, om sjöförsvarets manskapsstyrka är större, än att den med befintlig materiel kan nöjaktigt öfvas, hvarföre Utskottet anser det vara icke blott i ekonomiskt hänseende utan ock ur synpunkten af sjövapnets tjenstbarhet en fördel, om de effektiva båtsmansrotarnes antal än ytterligare förminskades. Huru stor denna förminskning bör blifva, lärer dock i första handen böra blifva föremål för Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, hvarföre Utskottet icke ansett sig kunna derom afgifva ett bestämdt yttrande, likasom icke heller rörande användandet af de för sjöförsvaret obehöfliga båtsmansrotarne, enär denna fråga, på grund af i ämnet väckta motioner, blifvit af Kamrarne till Stats-Utskottet hänvisad.

För att bereda sjöförsvaret ersättning för hvad detsamma genom båtsmanshållets ställande på vakans skulle förlora, föreslår motionären att till stamtrupp, under uppgifna vilkor, antaga ett antal "utaf de dertill mest lämpliga af landets kustbefolkning." Utskottet, som ej trott sig kunna tillstyrka hela båtsmanshållets ställande på vakans, utan tvärtom anser, att en ej obetydlig del deraf bör för flottan bibehållas, har likväl icke kunnat förbise fördelarne deraf, att ett *urval* af landets vid sjölifvet vanda kustbefolkning kunde anställas såsom stamtrupp för den beväring, med hvilken behovet af manskap för flottan vid inträffande krig måste fyllas. Då Utskottet emellertid saknat tillräckliga grunder för en beräkning af den för flottan nödiga manskapsstyrka och ej heller tilltror sig att bedöma i hvad förhållande de sålunda antagne lämpligen må kunna i denna styrka ingå, har Utskottet inskränkt sin hemställan till en underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes taga denna fråga i nådigt öfvervägande.

B. 1:o d.

En följd af den förminskning i effektiva båtsmanshållet, som Utskottet ansett kunna och böra ega rum, är, att båtsmän icke, såsom hittills, torde blifva att tillgå för besörjandet af polis- och bevakningstjenst samt handräkningsarbeten vid stationerna. Men icke blott brist på tillräckligt antal båtsmän att användas för dylika sysselsättningar gör en förändring i nu be-

A. 4:o.
B. 1:o e.

stående förhållande nödvändig; ett vida viktigare skäl, alltid lika giltigt huru stor eller liten styrkan än må vara, är det, att en flottans stamtrupp icke bör under tjenstgöring användas till göromål, som äro främmande för dess tjenst. Hvad särskildt polisbevakningen vid Kronans dyrbara etablissementer och verkstäder beträffar, är det af vikt att den anförtros åt personer, som med en noggran kännedom om en mängd enskilda förhållanden såväl inom som utom varfven förena särskilda anlag för polistjenstgöring och genom längre tids öfning vunnit erfarenhet i densamma. Det är sannt, att sådana anlag stundom förefinnas och äfven blifvit i viss mån utvecklade hos en och annan båtsman, men när han väl förvärfvat sig den vana, som erfordras för att blifva till nytta såsom bevakningskarl, är hans tjenstgöring vid stationen slutad och han återvänder till roten, för att lemna rum åt en opröfvad och oerfaren. Lika oegentligt synes det vara, att manskap, som är afsedt för flottans bemanning, vid stationen, annat än i undantagsfall, användes såsom handräckningsmanskap i verkstäder, till släparbeten eller andra sysselsättningar, som ej ega gemenskap med sjötjensten. Den arbetsstyrka, som härför kan erfordras, har Utskottet trott lämpligast böra utgöras af för ändamålet antagna, privata arbetare, hvaremot sjövapnets personal borde uteslutande få egna sig åt sitt yrke. I synnerhet är detta af vikt i fråga om båtsmännen, hvilkas öfningstid är jemförelsevis så kort, att den svårligen tillåter någon annan sysselsättning än den militära, så framt de skola ernå önskvärd duglighet för sitt egentliga ändamål. Genom en förändring af nämnda förhållanden i den af Utskottet antydda syftning torde en icke obetydlig besparing åstadkommas af arbetskrafter, som nu gå snart sagdt förlorade, på samma gång den skulle minska en del af den stationstjenstgöring, som till ringa gagn för yrket åligger befäl och underbefäl.

- B. 2:o.** Att genom de förändringar i sjöförsvaret, som af Utskottet blifvit föreslagna, en minskning af de för ändamålet nu utgående kostnader skall uppstå, anser Utskottet sannolikt, men vill dock öppet uttala sin åsigt, att, huru önskvärd en besparing i statens utgifter än må vara, vigten af ett väl ordnad sjöförsvaret är allt för stor, att Utskottet skulle kunnat sätta den ekonomiska fördelen af vissa indragningar i första rummet. Å andra sidan antager Utskottet likväl, att statsverkets ställning icke medgifver en ökning af utgifterna för försvarsväsendet i allmänhet, hvarföre det vore angeläget, att den förändring af sjöförsvaret, Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreslå, måtte så ordnas, att de nya utgifter, som af densamma kräfves, icke blifva erfor-

derliga annorlunda än i den mån medel till deras bestridande blifva genom skeende indragningar på annat håll tillgängliga.

I betraktande af hvad sålunda förekommit och i öfverensstämmelse med hvad ofvan blifvit anfördt får Utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse

A. uttala såsom sin åsigt:

1:o Att Sveriges sjökrigsmakt visserligen har såsom en uppgift att hos främmande folk bevaka våra intressen och äfven på aflägsnare haf upprätthålla Svenska flaggans anseende, men att, då dess verksamhet, i händelse af krig, hufvudsakligen kommer att för kust- och skärgårdsförsvaret tagas i anspråk, största delen af dess materiel bör vara med afseende derpå inrättad;

2:o att antalet af Kongl. Flottans och Kongl. Skärgårdsartilleriets nuvarande personal, så väl till befäl som underbefäl och manskap, är större än som motsvarar den sjökrigsmateriel Sverige under en lång följd af år kan anskaffa och underhålla;

3:o att, hvad särskildt angår båtsmanshållet, detta är betydligt större än som under närmare framtid kan anses för sjöförsvaret behöfligt, och att endast så stor del deraf, som motsvarar behovet, bör för sitt ursprungliga ändamål bibehållas; samt

4:o att flottans stamtrupp, under den tid densamma är uppfordrad, hufvudsakligen bör sysselsättas med sådana arbeten och öfningar, som göra densamma för krigstjensten duglig, och att följaktligen, efter båtsmanshållets förminskning, polisuppsigt och handräckning i verkstäder samt annat sådant arbete vid varf och stationer, som för sjö-tjensten är främmande, bör i allmänhet annorlunda än hittills bestridas;

B. hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla:

1:o att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande:

a) huruvida en sådan förändring af Kongl. Flottans och Skärgårdsartilleriets organisation och bestämmelse lämpligen må kunna vidtagas, att gränsen mellan dessa korpsers verksamhet blir bestämd, och att det egentliga sjöförsvaret sammanföres till en korps, hvilken eger

att bemanna och behandla den materiel, som för sådant ändamål afses, hvaremot åt Skärgårdsartilleriet anvisas den del af skärgårdsförsvaret, som, utan att kräfvat sjömannabildning, fordrar en vidsträcktare insigt i artilleri, minväsande och befästningskonst samt öfriga landförsvaret närmare liggande ämnen, med den materiel, som dervid skall användas;

b) i hvad mån en förminskning i det för Kongl. Flottan och Skärgårdsartilleriet gemensamt nu fastställda antalet af befäl må kunna ega rum;

c) huruvida ej, i sammanhang med frågan om en förändrad organisation af sjöförsvarets underofficers-personal, äfven en ombildning af kanonierkorpsen må anses behöflig;

d) huru stor del af båtsmanshålltet är för sjöförsvaret behöflig samt de förbättringar båtsmansinrättningen må kunna erhålla för att fullständigare motsvara sin bestämmelse, äfvensom huruvida det må anses ändamålsenligt, att någon del af det för sjöförsvaret nödiga manskap äfven under fred för vissa år antages bland de dertill mest lämplige af landets kustbefolkning;

e) huru, i händelse af båtsmanshålltet förminskning, polisuppsigt och handräckning samt annat för sjötjensten främmande arbete vid varf och stationer må kunna bestriidas, samt dertill nödig personal anskaffas;

2:o att, i händelse de af Riksdagen angående sjöförsvarets ordnande uttalade åsikter vinna Kongl. Maj:ts nådiga godkännande, Kongl. Maj:t täcktes till en kommande Riksdag i ämnet aflåta nådigt förslag, samt anbefalla vederbörande att vid uppgörandet af detsamma iakttaga en sådan beräkning, att de kostnader, som för den nya organisationen blifva nödiga, kunna bestridas med de medel, hvilka genom indragningar eller vakansafgifter blifva tillgängliga.

Stockholm den 12 April 1870.

På Utskottets vägnar:

B. von Platen.

Tablå öfver krigstjenstbara fartyg, tillhörande Kongl. Flottan.

	Kanon-antal.	Fartygets kostnad (cirka.)	Ungefärlig expeditionskostnad pr månad.				Besättningslista.									Summa.
			1:sta måna-den.	Hvardera af de öfriga månaderna.			Officerare.	Läkare.	Proviant-förvaltare.	Under-officerare.	Maskinister	Maskinist-lärjngar.	Maskinist-verkare.	Hand-verkare.	Matroser, jung-man, båtsman, skeppsgossar.	
				I Öster-sjön.	I Medel-hafvet.	I Vest-indien.										
Monitor "John Ericsson"	2	950,000	13,000	10,000	—	—	4	1	—	8	5	4	1	57	80	
„ "Thordön"	2	950,000	13,000	10,000	—	—	4	1	—	8	5	4	1	57	80	
„ "Tirfing"	2	950,000	13,000	10,000	—	—	4	1	—	8	5	4	1	57	80	
„ "Loke"	2	1,120,000	13,000	10,000	—	—	4	1	—	8	5	4	1	57	80	
Fregatten "Vanadis"	22	1,255,000	25,000	17,000	20,000	24,000	7	2	1	18	4	1	5	273	311	
Korvetten "Gefle"	8	615,000	16,000	11,000	13,000	15,000	6	1	1	12	4	1	3	138	166	
„ "Balder"	6	1,075,000	17,000	12,000	14,000	16,000	6	1	1	12	4	1	3	172	200	
„ "Thor"	6	421,000	13,000	10 000	—	—	4	1	—	10	3	2	2	99	121	
Kanonbåten "Ingegerd" ..	1	121,000	4,000	2,500	—	—	2	—	—	3	2	1	1	22	31	
„ "Gunhild"	1	125,000	4,000	2,500	—	—	2	—	—	3	2	1	1	22	31	
„ "Hogland" ...	2	121,000	4,000	2,500	—	—	2	—	—	3	2	1	1	31	40	
Ångfartyget "Valkyrian"	1	267,000	5,000	3,000	—	—	3	—	—	3	3	2	1	38	50	

Tablå öfver Skärgårds-artilleriets krigstjenstbara fartyg.

	Kanon-antal.	Fartygets kostnad (cirka.)	Ungefärlig expeditionskostnad pr månad.		Besättningslista.								
			Första månaden.	Hvar och en af öfriga månader.	Officerare.	Läkare.	Under-officerare.	Maskinister	Maskinist-lärlingar.	Handverkare.	Båtsmän.	Kanonierer och Båtsmän.	Summa.
Pansarbåt "Sköld".....	1	110,000	3,500	2,000	2	—	2	1	1	—	34	40	
„ "Garmer".....	1	137,000	3,500	2,000	2	—	2	2	1	—	13	20	
Kanonbåt "Alfhild".....	2	125,000	4,000	2,500	2	—	3	2	1	1	31	40	
„ "Motala".....	2	121,000	4,000	2,500	2	—	3	2	1	1	31	40	
„ "Carlsund".....	2	121,000	4,000	2,500	2	—	3	2	1	1	31	40	
„ "Sigrid".....	2	121,000	4,000	2,500	2	—	3	2	1	1	31	40	
„ "Aslög".....	2	121,000	4,000	2,500	2	—	3	2	1	1	31	40	
„ "Astrid".....	2	121,000	4,000	2,500	2	—	3	2	1	1	31	40	
„ "Svensksund".....	1	121,000	4,000	2,500	2	—	3	2	1	1	22	31	
Chiefsfartyg "Kare".....	—	24,000	2,500	1,200	1	—	1	1	2	—	13	18	
Angfartyg "Sköldmön".....	—	50,000	2,500	1,200	1	—	1	1	1	—	8	12	
Samtliga dessa fartyg i eskader fordra dessutom.....	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—	57	69	

Reservationer:

Af Grefve von Platen, vid Lit. **B.** 1:sta punkten, mom. *a*: "Den känsla af granlagenhet, som förbjudit mig att, så väl inom Kammaren som Utskottet, söka verksamt motarbeta den i förevarande Betänkande behandlade motionen, torde finnas ega giltig grund i den särskilda ställning, hvaruti jag befinner mig till de ämnen, hvilka denna motion omfattar. Icke såsom skulle den öfvertygelse, hvilken jag år 1866 hyste om ändamålsenligheten af den förändring i sjöförsvarets organisation, som då af mig föreslogs, blifvit i någon mån förändrad, eller de då för densamma framställda skäl i något afseende till deras kraft minskade, men med skyldigt undseende för andras, möjligen bättre omdöme, med det inre vittnesbörd att fosterlandets bästa utgjort enda driffjedern för mitt handlingssätt, samt med orubblig öfvertygelse att en verkligen god sak aldrig lider af noggran och fördomsfri granskning, borde jag icke söka afböja den pröfning af min embetsmannaverksamhet, som skulle blifva en följd af motionens behandling.

Af mera än ett skäl skulle jag ock derföre nu beklaga om jag valt ett motsatt handlingssätt, oaktadt jag visserligen icke kunnat gilla flere bland de beslut, som af Utskottet blifvit fattade eller de derför anförda motiver, ty några anledningar hafva deraf icke framgått att ändra mina åsikter i frågan. Då dessa torde förut vara tillräckligen kända, kan jag, med undvikande af vidlyftighet, inskränka mig endast till anförande af några skäl, för att icke synas sakna grund för detta fortsatta fasthållande vid mina åsikter och, till följd deraf, mitt ogillande af den af Utskottet, rörande ifrågavarande punkt, föreslagna åtgärd.

Utän att i allmänhet gilla motionärens syften eller det deröfver afgifna Betänkandet uti åtskilliga delar, mot hvilka jag dock icke ansett nödigt reservera mig, vill jag här hufvudsakligen fästa mig vid den, som angår en förändring i de sjöförsvarets officers-korpser afsedda tjensteåligganden.

Det kan icke betviflas att Utskottet åt denna fråga velat egna en fördomsfri och omsorgsfull pröfning, likasom att pluraliteten sökt att bereda densamma en önsklig framgång, hvarjemte motionären med ospardt nit bemödat sig att befordra detta, enligt hans förmenande, allmänt nyttiga ändamål. Då nu, det oaktadt, resultatet af dessa gemensamma sträfvanden blifvit, att Utskottet, på, såsom mig synes, riktiga — ehuru icke lika riktigt tillämpade — grunder, uttalat den åsigt, att de olika tjänstbarheter man af vårt sjöförsvär äskat, lämpligast föranleder detsammans fördelande på tvänne korpser, samt

föreslår en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse dermed, så har jag destomindre häraf funnit skäl ändra min åsigt i detta ämne som densamma, likasom den nuvarande organisationen, synes mig snarare hemta stöd af denna Utskottets åtgärd. Jag kan ock så mycket mindre för-ena mig i den åsigt, med afseende på tillämpningen deraf, som Utskottet uttalat genom förslaget att uppdraga en annan gränslinie emellan de båda korpsernas verksamhet, som, enligt min fasta öfvertygelse, det lika litet är något misstag i detta afseende, hvilket, såsom Utskottet antyder, förhindrat den nuvarande organisationen att bära den frukt, man deraf kan vänta, som man med rättvisa kan lägga densamma till last de af Utskottet föregifna missförhållanden och deraf förmenta missbelåtenhet inom befälet, som vid *tillämpningen* af delningsprincipen skulle framkallats. Hufvudanledningen till de öfverklagade olägenheterna är företrädesvis att söka uti den beklagansvärda bristen på tjenlig materiel. Med afhjelpande af den sednare komma, efter all sannolikhet, de förra äfven att undanrödjas och jag kan derföre ingalunda dela Utskottets åsigt att något i detta afseende skulle vinnas genom uppdragandet af en ny gränslinie mellan sjöförsvarets korpser, likasom jag icke kan inse den större tjenstbarhet, som försvaret derigenom skulle vinna.

Jag kan derföre icke finna skäl föreslå Statsmakterna att vidtaga någon förändring i den organisation, hvilken för endast omkring 3 år sedan blifvit af dem vidtagen och detta destomindre som verkningarne utaf en åtgärd af så omfattande beskaffenhet, som en dylik organisation lärer få anses vara, äfven under gynsamma förhållanden icke kunna hinna att på så kort tid fullt utvecklas, hvarjemte vid en opartisk och sakkunnig granskning icke torde kunna förnekas, att den nuvarande delningen af sjöförsvarets korpser, oaktadt de flera icke ringa svårigheter den haft att bekämpa, dock verkat till ökad tjensteduglighet för så väl den ena som den andra.

Då derföre jag derjemte icke kan erkänna lämpligheten af att Riksdagen uppgör organisationsförslager och utstakar gränser för fördelningen af tjenstgöringen emellan olika korpser, och

då jag äfven anser att Riksdagen endast i frågor af obestridlig, af erfarenheten godkänd, vigt och nytta bör till Kongl. Maj:t göra framställningar, vågar jag, utan att för öfrigt inlåta mig i bedömande af lämpligheten af den föreslagna skrifvelsen i sin helhet, hemställa

det ville Riksdagen i afseende å nu omnämnda punkt, med afslag å Utskottets hemställan, låta frågan om den föreslagna skrifvelsen förfalla."

Af Herr *C. E. Ekman*: "Ehuru grundlagen medgifver Riksdagen att angående hvilken fråga som helst, uti underdånig skrifvelse inför Kongl.

Maj:t

Maj:t uttrycka sina önskningsar, så lærer likväl en sådan Riksdagen tillerkänd rättighet böra med mycken försigtighet och med iakttagande af all granlagenhet begagnas, såvida icke dylika framställningar skola komma att förfela den verkan, som med dem åsyftas. Utgående från denna allmänna åsigt finner jag mig föranlåten att, under förklaring det jag äfven i de punkter, der jag icke ansett mig böra anföra en särskild mening, likväl icke i allo godkänt den af Utskottet begagnade motivering, härmed afgifva följande reservation.

Frågan om den uppgift, som Sveriges sjökrigsmakt har att fylla, synes icke under de sista åren hafva varit föremål för olika uppfattning inom landet, och mig veterligt har intet förekommit, som föranleder till det antagande, att Kongl. Maj:t derom har en med Riksdagen skiljaktig mening. Vid sådant förhållande anser jag Utskottet hafva saknat skäl att föreslå Riksdagen att i detta afseende hos Kongl. Maj:t göra någon underdånig framställning, och yrkar därför vördsamt:

att Utskottets förslag under Litt. A. mom. 1 icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Den organisation af sjöförsvaret, som Kongl. Maj:t uti sin nådiga Proposition till Riksdagen 1865 tillkännagaf sig hafva för afsigt att verkställa, gillades äfven af Rikets Ständer, som i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den Kongl. Propositionen beviljade de för sjöförsvaret äskade anslag. Sedan dess har organisationen pågått och lærer ännu icke kunna anses fullbordad. Några genom praktisk erfarenhet vunna skäl för att föreslå en ändring i denna ännu icke genomförda organisation kunna vid sådant förhållande icke anföras, och då Riksdagen, efter mitt förmenande, bör, utan afseende på de vindkastningar i opinionen, som tidtals kunna inträffa, gå följdriktigt till väga vid sina beslut samt den nuvarande Riksdagen icke lærer få anse sig fritagen från att egna behörigt afseende åt hvad dess föregångare, Rikets Ständer, åtgjort, så har jag ansett att det förslag, som Utskottet afgifvit och som åsyftar att sammanföra det egentliga sjöförsvaret till en korps samt att åt Skärgårdsartilleriet anvisa en annan verksamhet än dess hittills varande, icke nu bort framställas. Jag får därför vördsamt yrka:

att Utskottets förslag under Litt. B. mom. a icke måtte vinna Riksdagens bifall."

Af Friherre C. Skogman: "Uti Utskottets godkännande af de grunder, från hvilka den 1865—1866 beslutade delningen af Kongl. Maj:ts Flotta utgick, kan jag icke instämma, enär jag fortfarande anser dessa grunder oriktiga samt att någon gränslinie mellan det yttre och inre, eller s. k. djupgående och grundgående sjöförsvaret icke annorlunda än helt godtyck-

ligt kan uppdragas. Långt ifrån att denna min 1865 på Riddarhuset uttalade åsigt undergått någon förändring, finner jag den fastmer vidare styrkt genom sednare tilldragelser, deribland icke minst genom åtskilliga af Styrelsen vidtagna åtgärder — t. ex. ordnandet af undervisningen för inträde i de båda vapnen, Kongl. Flottan och Skärgårdsartilleriet — hvilka för mig åtminstone tydligen utvisa, att denna Styrelse icke längre tror på tillvaron af den gränslinie hon sjelf så ofelbart uppdragit. Dermed vill jag dock icke hafva sagt, det skäl helt och hållet saknats för bildande inom sjövapnet af en särskild afdelning, den må benämnas korps eller regemente, för sina specialiteter inom skärgårdsförsvaret, såsom bemanning af sjöfästningar och kustbatterier, och till hvilken dessutom lämpligen kunde hänföras hvarjehanda tekniska göromål, såsom kanontillverkning och tygstatsgöromål, äfvensom tillverkningen af sjöminor, m. m. dylikt, för hvilket sjömannens erfarenhet ej erfordras. För ett par årtionden sedan fanns ett sjöartilleriregemente. Detta motsvarade i intet afseende sitt namn, utan var helt och hållet en infanteritrupp, som äfven sedermera erhöll en derefter lämpad annan benämning; men dess ursprungliga namn synes dock innebära en tanke, hvars återupptagande väl förtjenar komma i öfvervägande, såsom ock Utskottet antydt. Måhända finner man just häruti en gång en utgångspunkt för ett omordnande af de nuvarande båda vapnen, hvilkas personal, så befäl som manskap, tvifvelsutan kan lemna materialier för bildande af ett dylikt helt och hållet till lands tjänstgörande vapen.”

af Herr *Nisser*: ”Då redan 1862 års Sjöförsvarskomité yttrat sig angående de båtsmanskompanier, som ”lättast kunde till landtförsvaret afstås;” då chefen för Sjöförsvars-departementet 1866 föreslagit ”att en något större del af båtsmanshållet än den af komitéen uppgifna skulle till landtförsvaret öfverflyttas” och då slutligen Kongl. Maj:t både nästlidne och innevarande riksdag begärt en sådan öfverflyttning, må väl så väl möjligheten som ändamålsenligheten af en sådan åtgärd kunna anses vara till fullo pröfvad. Då härtill kommer att Utskottet för egen del (pag. 17) ur angifna synpunkter anser såsom en fördel ”om de effektiva båtsmansrotarnes antal än ytterligare förminskades”, vill det synas såsom väl befogadt om Utskottet förordat den af Kongl. Maj:t tvänne gånger föreslagna och, såsom häröfvan framhållits, redan noggrant pröfvade öfverflyttningsåtgärden. Att något hinder för ett sådant utlåtande skulle förefinnas deruti att Riksdagen till Stats-Utskottet redan remitterat Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i ämnet, vill synas så mycket mindre antagligt, som Stats-Utskottet redan afgifvit sitt yttrande och Första Kammaren, efter skedd återremiss, just synes afvakta Särskilda Utskottets betänkande öfver Herr Palanders motion i samma syftning, för att derefter fatta sitt definitiva beslut.

Om derföre Riksdagen skulle bestämma sig för afgifvande af en underdånig skrifvelse angående sjöförsvarets organisation, tillåter jag mig värd- samt föreslå, att i denna skrifvelse jemväl må inflyta Riksdagens godkännande af den flere gånger uttalade principen om det för sjöförsvaret öfverflödiga båtsmanshällets öfverflyttande till landförsvaret för att vid dettas organisation finna användning."

af Herr *A. Adlersparre*: "Utskottets beslut under Litt. B., punkten 1:o och mom. a kan jag icke underskrifva. I början af momentet hemställer Utskottet, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t i underdånighet måtte anhålla om sådan ändring uti Flottans och Skärgårdsartilleriets organisation, "att gränsen mellan dessa korpsers verksamhet blir bestämd, och att det egentliga sjöförsvaret sammanföres till en korps, hvilken eger att bemanna och behandla den materiel, som för sådant ändamål afses." En dylik skrifvelse till Kongl. Maj:t vore lika obehöflig som opåkallad och, efter mitt förmenande, icke enligt med Riksdagens värdighet. Allt hvad den innehåller är nemligen af Kongl. Maj:t redan verkställt. Det "egentliga sjöförsvaret" har alltsedan år 1866 varit sammanfördt till en enda korps, och denna korps, *Kongl. Flottan*, åligger det att "bemanna och behandla" alla våra krigsfartyg, som med sina kanoner kunna uppträda utanför vår öppna kust, eller hvar helst vatten finnes för dem att flyta. *Skärgårdsartilleriet* deremot har på sin lott endast bemanningen af våra minsta pansarbåtar, hvilka icke i något hänseende kunna räknas till det "egentliga sjöförsvaret", enär dessa små båtar, tungt bestyckade och pansrade, äro ur stånd att flyta ute i öppen sjö, och icke äro att anse annorlunda än flytande lavetter, uteslutande afsedda för den inre skärgårdsstriden. Derjemte handhafver denna korps sjömätningarfartygen, små obebärade farkoster, som icke utgöra någon del af sjökrigsmaterielen. I enlighet med denna fördelning är redan en bestämd gräns emellan dessa båda korpsers verksamhet af Kongl. Maj:t tydligt och klart uppdragen. Aldrig lemnad ur sigte, har dock denna gränsbestämmelse icke utan ensidighet och skada till alla delar genast kunnat tillämpas. Intill dess tillräckligt antal små pansarbåtar kunnat anskaffas, har det nemligen för Skärgårdsartilleriets öfningar varit nödvändigt, att vid detta vapen bibehålla några kanon-ångslupar, fullt användbara för öfningarne, om än såsom krigsfartyg föråldrade. Klandras denna nödfallsåtgärd, derföre att kanonångsluparne tillhöra det egentliga sjöförsvaret, kommer klandret helt visst icke från någon som lefvat i annat än teorier och vet huru det måste tillgå under öfvergångsperioder. Dessutom, när Kongl. Maj:ts Flotta, i enlighet med båda statsmakternas beslut, till 2:ne korpsar blifvit fördelad, och detta förslag i dess helhet af Riksdagen godkänts, borde det väl vara öfverlåtet åt Konungen, såsom högste befälhafvaren för krigsmakten till lands och vatten, att efter omständigheterna,

och utan någon Riksdagens inblandning, bestämma de båda vapnens tjänstgöringsskyldighet. I hvilket fall som helst vore det nu till intet gagn och, enligt mitt förmenande, icke öfverensstämmande med den hållning en statsmakt bör iakttaga, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhölle om hvad Kongl. Maj:t redan åtgärdat, och hvaruti, så vidt känt är, Kongl. Maj:t icke ämnat vidtaga någon ändring.

Momentets sednare del, deri Utskottet hemställer att "åt Skärgårdsartilleriet anvisas den del af skärgårdsförsvaret, som, utan att kräfvat sjömannabildning, fordrar en vidsträcktare insigt i artilleri, minväsande och befästningskonst samt öfriga landtförsvaret närmare liggande ämnen m. m.", måste jag äfven afstyrka, ehuru af andra skäl. Här synes det vara Utskottets syfte, att från Skärgårdsartilleriet skilja all verksamhet, der någon grad af sjömanskap fordras, och att förhindra denna korps att hädanefter sätta fot på fartyg. Dess tjänstgöring såsom sjömätare, äfvensom exercisen med pansarbåtarne, skulle alltså upphöra. Den första fråga, man här gör sig, är denna: *för hvilkens bästa skulle denna ändring ske?* Fäderneslandets fördel kan icke åberopas. Den fartygsmateriel, pansarbåtar och sjömätningarfartyg, samt de dem åtföljande pligter, som äro Skärgårdsartilleriet anförtrodda, hafva icke i något hänseende varit försummade. Denna korps' officerare hafva fullgjort sina skyldigheter på ett sätt, som rättvisan måste tillerkänna det högsta loford. Hvarken personal eller materiel hafva tillförne ernått den framstående duglighet och hållning, som vunnits under de få år Skärgårdsartilleriet varit organiseradt. Aldrig förr hafva officerare vid denna viktiga del af fäderneslandets försvar egt den lokalkänedom i våra skärgårdar samt den förmåga att vid sidan af de stora farlederna manövrera mellan hundratals undervattensklippor och skär, som Skärgårdsartilleriets officerare redan förvärfvat. Vore förhållandet motsatt, hade dessa officerare visat liknödhet eller oförmåga att föra sina fartyg, hade de i något hänseende försummat sina pligter, eller funnes det någon skälig anledning att så skulle komma att ske, då vore ifrågavarande åtgärd måhända rättvis, om ock sträng, enär det nya vapnet ännu haft så kort tid att utveckla sig. Men det är icke så. Ej heller kan det visas att den af Utskottet åsyftade åtgärden för Staten medför den ringaste besparing. Under sådana förhållanden vore det ju icke någon fördel för fäderneslandet att beröfva Skärgårdsartilleriet dess fartygsmateriel. *Hvem skulle då vinna på förändringen?* Männe sjelfva vapnet? Långt derifrån. Följden blefve utan tvifvel Skärgårdsartilleriets undergång. Enligt Utskottets förslag skulle dess verksamhet begränsas till handhavandet af det fasta *strandartilleriet* — hvilket ännu icke finnes; till *minväsandet* — ett experimentvapen, som sysselsätter blott några få; samt till *befästningsarbetet* — hvilket till fullo bestrides af Fortifikations-korpsen. Med en så beskaffad verksamhet, om den ens förtjenar detta namn, vore

Skärgårds-artilleriet urstånd att med motsvarande gagn återgälda Staten hvad det kostar. I samma mån skulle äfven dess anseende sjunka och i och med detsamma dess dagar vara lätt räknade. Möjligen blefve också följden, att de små pansarbåtarne, som aldrig kunde rätt ingå i det "egentliga sjöförsvaret", men både i militäriskt och ekonomiskt hänseende torde vara den för oss lämpligaste fartygcert, jemväl komme att försvinna, då vi måhända åter började drömma om pansarfregatter eller dylikt samt om möjligheten att ute i öppna sjön kunna afhålla fienden från våra kuster. Härmed vill jag ej hafva sagt, att så är Utskottets afsigt, endast att så kunde komma att ske, då ett bittert uppvaknande blefve vår säkra och enda skörd.

Men kanske invänder man, att ehuru Skärgårds-artilleriets duglighet nu är obestriddig, kan dock densamma i längden icke underhållas. Ett sådant antagande, obestyrt som det är, innebure ett obefogadt misstroende emot Regeringen. Tilltror man henne förmågan att vidmakthålla den vidtomfattande och fulländade sjömansbildning, som är det "egentliga sjöförsvarets" högsta uppgift, så finnes ej anledning misstro hennes anordningar för Skärgårds-artilleriets begränsade sjömanskunskap. Den ena såväl som den andra Statsmakten bör med rätta kunna fordra, att icke något misstroende mot henne uttalas förrän bestämda fakta gifva vid handen, att fel äro begångna. Att deremot utan giltig anledning och blott på grund af obestyrtka förutsättningar vilja sönderbryta ett system, som nyligen blifvit ordnad, vore att närma sig en orolig radikalism, föga egnad att lyfta vårt anseende. Jag får derföre vördsamt tillstyrka, att Riksdagen, åtminstone tills vidare, åt Kongl. Maj:t öfverlemnar utvecklingen af sjöförsvarets tvänne vapen, i enlighet med båda Statsmakternas för några få år sedan gemensamt fattade beslut, och att följaktligen *Utskottets ifrågavarande moment lemnas utan afseende.*

Likaså måste jag uttala min reservation emot Utskottets hemställan i moment d), "att någon del af det för sjöförsvaret nödiga manskap äfven under fred för vissa år antages bland de dertill mest lämpliga af landets kustbefolkning." Hade Utskottet samtidigt tillstyrkt båtsmanshällets aflösning eller öfverföring till arméen, skulle en hemställan om anskaffandet af annan stamtrupp till krigsfartygens bemanning varit riktig; men då Utskottet tvärtom tillstyrker, att "en ej obetydlig del" (sid. 17) af båtsmanshället vid sjöförsvaret bör bibehållas, eller, såsom det heter i Utskottets tredje slutpunkt Litt. A, "så stor del deraf, som motsvarar behovet", så synes skäl nu icke finnas för värfning af kustfolk. Icke heller har Utskottet nämnt eller ens antydtt hvilka fördelar dess förslag skulle medföra. Det synes deremot gifvet, att denna värfning "på vissa år" komme att föranleda en icke obetydlig tillökning i Femte Hufvudtitelns utgifter. Äfven i militäriskt hänseende är förslaget oantagligt. Det är tydligt och klart, att detta värfvade kustfolk, upptaget till exercis å våra örlogsfartyg, å hvilka besättningslistan är strängt

begränsad, skulle undantränga ett motsvarande antal båtsmän, hvilkas öfning och tjenstduglighet härigenom tillbakasattes, och båtsmanshällets nya organisation i samma mån förfelades. Den enda vinsten af Utskottets hemställan blefve ett rön, som bestyrkte, hvad vi redan förut veta, att en sjöbefaren kustbo är användbar å örlogsfartyg, att han för sitt arbete fordrar hög hyra, samt att en ny stamtrupp, som icke är behöflig, blefve en kännbar öfverflödstitel i sjöförsvarets allaredan dryga utgiftsstat. Af anförda skäl, och då jag anser att Riksdagen icke bör uppmana Kongl. Maj:t till utgifter, som för sjöförsvaret medförde skada, men intet gagn, *tillåter jag mig vördsamt afstyrka Utskottets ifrågavarande hemställan.*

Äfven Utskottets motivering innehåller åtskilligt, som borde bemötas. Men då det icke vore lämpligt att skriva en reservation lika lång som sjelfva Betänkandet, anser jag mig här böra vidröra endast ett par yttranden.

Emot Utskottets synbara sträfvan (sid. 6) att få en tillökning i stället för en reduktion i officersantalet vid det "egentliga sjöförsvaret" — en sträfvan som, om den lyckades, snart skulle ruinera detta vapens anseende och bestånd — vill jag blott anförä, att det af Utskottet åberopade stora antalet i år sjökommenderade officerare bevisar motsatsen af hvad Utskottet ville bevisa. Det är icke tjensten, som fordrat denna talrika kommendering af officerare, utan den talrika officerskorpsen, som gjort en så beskaffad kommendering nödvändig. För att bibringa vana och säkerhet på sjön äro långvariga sjöexpeditioner fördelaktigare än korta. Sjöofficerarnes stora antal i förhållande till exercisanslaget förbjuder dock den fördelaktigare anordningen. Vore deremot officerskorpsen mindre än hvad den är, kunde sjökommenderingen inskränkas till ett färre antal, hvarigenom expeditionerna för samma kostnad blefve långvarigare och officerarnes öfning i mån deraf längre, fullständigare och bättre. Nu deremot, för att ej alltför många officerare skola hela år gå på land, utestängda från all sjötjenstgöring, *måste* öfningsexpeditionerna fördelas i många små portioner, hvarigenom en mängd officerare erhålla hvar sin lilla del, men ingen fullt tillräckligt. Genom någon reduktion af officerskorpsen blefve förhållandet fördelaktigare, hvaremot en tillökning skulle göra tillståndet vida mindre tillfredsställande än hvad det nu är. Den ofta tillämpliga satsen: "*litet men godt*", är i intet fall riktigare än vid bestämmandet af sjöofficerares antal.

Å sidan 9 förekommer en uppgift, som icke bör lemnas oanmärkt. Enligt densamma skulle en kanon, ställd på land, kosta "betydligt mindre än en sådan med flytande lavett." Allt sammanräknadt är det dock icke så. Båda erfordra samma pansarklädsel och nära nog samma maskinkraft för manövern, och skulle den flytande lavetten vara dyrare än grundbyggnaden med ammunitionsställare etc. etc. för kanonen å land, så måste likväl denna sednare hafva utanverk till skydd mot fiendtlig landstigningstrupp. Der-

till kommer att kanonen å den flytande lavetten kan förflyttas från en position till en annan och sålunda motsvara nyttan af 2:ne eller flera kanoner å ett strandbatteri. Efter *militärisk* beräkning är förhållandet snarare motsatsen af hvad Utskottet förefigver. Derföre är det dock icke sagdt, att alla kanoner för skärgårdens försvar böra vara flytande. Icke heller skulle jag upptagit Utskottets yttrande, om det ej kunnat tydas såsom ett argument emot byggandet af små pansarbåtar.

Slutligen måste jag uttala mitt tvifvel om det rättmätiga uti Utskottets motivering å sid. 7. Det synes icke under något förhållande vara med det rätta och sanna öfverensstämmande att af små missnöjen göra skyhöga berg; ännu mindre att i ett Utskottsbetänkande framhålla ett missnöje, som icke är af politisk eller ekonomisk art, utan inskränker sig till en del officerares missbelåtenhet med den af Kongl. Maj:t dem föreskrifna tjenstgöringsskyldighet. Behörigheten af att sålunda i Riksdagens förhandlingar upptaga och likasom authorisera en så beskaffad missbelåtenhet, synes mig vara, minst sagdt, tvifvelaktig. Åtminstone borde Utskottet förut gjort sig mödan tillse om detta missnöje verkligen är befogadt på grund af en felaktig organisation, eller föranledes af dessa ouppfyllda önsknings, som äro så vanliga inom en sjöofficerskorps, alltför stor för jemn sysselsättning. Hade detta iakttagits, skulle Utskottet helt visst aldrig anfört t. ex. "missnöjet" och "missbelåtenheten" ibland officerarne vid Kongl flottan deröfver att den för dem bestämda verksamhet skulle göra dem "främmande" på det område, som i händelse af krig blefve deras krigstheater. Må det tillåtas mig upplysningsvis nämna, att, utom ocean-navigeringen med fregatter och korvetter, hafva Kongl. flottans officerare sig tilldelat att i striden föra äfven våra monitorer. Dessa sednare fartyg kunna icke, till följd af deras djupgående, stora längd och tungmanövrerlighet, intränga på sidorna af skärgårdens lotsmannafarvatten, såsom Skärgårdsartilleriets små pansarbåtar, utan måste hålla sig i de egentliga segellederna, vid försvaret af dervarande positioner. Detta är inom skärgården det område sjöofficern med sin monitor bör känna; och långt ifrån att det vid bestämmandet af sjöexpeditionerna varit någon uraktlåtenhet, som berättigat honom att kalla sig "främmande" eller "gäst" inom detta område, äro hans öfningar ordnade med särskildt fästadt afseende på förvärfvandets af denna för honom behöfliga lokalkännedom. Samtidigt med expeditionerna på aflägsnare farvatten äro nemligen: *hvarje år* en eller tvänne monitorer, med fem officerare å hvarje monitor, beordrade att navigera längs våra kuster och att besöka dervarande farleder och hamnar. Så t. ex. förra året hade monitoren "*John Ericsson*" följande marcheroute, nemligen: från *Carlskrona* till *Slitchamn, Färösund, Oscarshamn, Westervik, Waldemarsvik, Slätbaken* till *Mem, Oxelösund, Dalarö, Stockholm, Trälhafvet, Calmar, Norrtelje, Öregrund, Svartvik, Sundsvall, Wifsta varf, Hernösand, Örnsköldsvik, Gefle, Da-*

larö, Calmarsund, Carlshamn, och åter till Carlskrona. När så är förhållandet, borde det icke i en riksdagsförhandling talas om sjöofficerarnes missnöje öfver att göras till *främlingar* inom det område, som blir deras krigstheater! Mycket mer vore att säga, men ämnet är motbjudande, och ju mindre man här ordar derom, desto bättre torde det vara."

Uti förestående reservation, i hvad den angår Utskottets förslag under Litt. B mom. d), rörande förhvarande af kustsjöfolk, instämmer Friherre *I. Koskull*.

Af Herr *H. von Steyern*: "Ehuru jag under öfverläggningarne inom Utskottet, samt då dessa voro slutade, kände mig lifligt manad att omständigare reservera mig mot åtskilliga af de beslut, hvaruti Utskottet stadnat, särdeles med afseende på den sväfvande bestämmelse rörande syftmålet för vår sjökrigsmakt, som Utskottet uttalat, äfvensom med hänsyn till den strandsättning, hvarmed skärgårdsvapnet hotas, derest den af Utskottet föreslagna förändringen i detta vapens organisation skulle komma till stånd, så har jag dock vid lugnare besinning funnit, att då frågan ytterst hvilar på Kongl. Maj:ts afgörande och Kongl. Maj:t, utan behof af den enes eller andres anvisning, lärer veta hvad med Sveriges sjökrigsmakt bör förstås, äfvensom fördelen af den, enligt min åsigt, för sjöförsvarets tjenstbarhet ganska förmånliga organisation, som det nu eger, destomindre kan vara Kongl. Maj:t okänd, som Kongl. Maj:t sjelf för endast 4 år sedan låtit, med Representationens bifall, densamma genomföra, ett försök från min sida att utförligare framhålla mina mot Utskottet stridiga åsichter i dessa afseenden äfven så till vida vore opåkalladt, som jag, under angifna förhållanden, icke kan föreställa mig, att Riksdagen skall finna tjenligt att i ofvan angifna ämnen besvara Kongl. Maj:t med någon skrifvelse.

Deremot delar jag Utskottets åsigt om det slöseri med kraft och penningar, som otvifvelaktigt uppkommer genom att till sjöförsvaret bibehålla hela det nuvarande båtsmanshållet. Dock måste jag fritaga mig från delaktighet i den åsigt Utskottet uttalar, att man vid reduktion af båtsmansstyrkan endast skulle afse det behof, som i den "närmare framtiden" kunde förefinnas, såvida nemligen detta rörer skärgårdsvapnet. Innan jag framställer skälen för denna min åsigt, anser jag mig dock till följd af det rop man lyckats framkalla mot båtsmännens otjenlighet till bemanning af vårt sjöförsvär, böra anmärka den skiljaktighet, som förefinnes mellan kust- och skärgårds-försvär, hvilka begrepp likväl oftast blifva sammanblandade, såsom vore de alldeles likartade. Kustförsvaret är något gemensamt för alla länder, hvilka angränsa hafvet, hvaremot skärgårds- och insjö-försvaret är helt

helt egendomligt tillhörande Sverige. Det förra kräfver sjömannens och artilleristens egenskaper och skiljer sig föga till personal och materiel från hvad man i dessa afseenden inom alla sjönationer funnit lika tillämpligt. Våra monitorer intaga deruti ett högst viktigt rum och erfordra, likasom de andra sjögående krigsfartygen, hvaraf vårt sjöförsvaret kan komma att utgöras, sjövana besättningar, samt hos befälet sjömannens skicklighet, djerfhet och mod om de med framgång skola utöfva den verkan, hvaraf de *då* äro mäktige. Skärgårds- och insjökriget deremot, om man till våra försvarskrafters förstärkande vill draga full nytta af alla de fördelar, som lokalegenheterna inom dessa krigstheatrar förete, äfvensom det ofta förekommande behofvet af samverkan med arméen, fordra en egen slags materiel, samt hos befälet, jemte krigarens moraliska egenskaper i öfrigt, insigt i en mängd med landförsvaret mera sammanhängande ämnen, men mindre sjömanskap hos både befäl och manskap än som för den öfriga delen af sjöförsvaret är af nöden. I korthet — hvarje af dessa sjöförsvarets beståndsdelar tager i anspråk olika egenskaper hos personalen, hvarpå man, *vid en ekonomisk behandling af saken*, icke får underlåta att fästa nödig uppmärksamhet. Då nu båtsmännen utgöra en ganska god stamtrupp för skärgårdsvapnet — hvarom Riksdagen kan, utan att fästa sig vid mina eller andras frihandsteckningar, få tillfyllestgörande förvisning af sakkunniga män inom facket här på platsen, — och detta manskaps tjänstbarhet i detta afseende genom ändamålsenlig öfning årligen höjes, synes det mig icke rätt att afhända sistnämnda vapen större del deraf, än att återstoden må kunna fylla det behof af stam, som vid *ett inträffande krig* kan finnas erforderlig till en materiel, hvilken någorlunda kan motsvara ändamålet och som då — kosta hvad det vill — *måste* anskaffas, äfvensom till utkiks- och telegrafposter, servis af sjöfästningarnes artilleri, samt min-kriget, hvilket allt, enligt en god plan för förstnämnda försvar, det lär komma att åligga detta vapen att bestrida. Ty att, såsom Utskottet föreslagit, fördela det egentliga sjöförsvaret emellan tvänne korpser, hvaraf den ena synes mig vara ämnad att *förstå* och den andra att *föra* detta krig, finner jag mindre ändamålsenligt. På detta sätt skall då denna stamtrupp till behofvets stund hållas disciplinerad och i den öfning, som då vore af största vikt och värde, helst uppsättning af *stam* vid ett krigs utbrott icke låter sig göra. Att deremot, såsom Utskottet antyder, tillstyrka en reduktion af denna truppstyrka efter den "närmare framtidens" behof synes mig icke välbetänkt, då, såsom man vet, vår sjökrigsmateriel, nu under höfvan inskränkt, sannolikt på längre tid icke hinner nödig förstärkning, samt således svårigen dessförinnan torde kunna tjena till grund för beräkningen af den stam, som vid ett utbrytande krig blir behöflig. För min del skulle jag anse att hela den roterade båtsmans-

styrkan, sedan den nu till landtförsvarets förstärkande föreslagna, samt båda Gotlands-kompanierna afgått till arméen, borde till stam för skärgårdsförsvarets här ofvan antydda behof bibehållas, utan afseende derpå, att man möjligen under den närmare framtiden icke hinner till den deremot svarande, nödiga, styrkan i materiel. Jag fruktar att vi icke komma långt med detta försvar, då man rätt beräknar hvad våra viktiga skärgårdar — framför allt Stockholms — i detta afseende kräver, om ej en styrka af 5,000 man dertill finnes disponibel och deraf utgöra de 1,676 man roterade båtsmän, som jag anser böra till skärgårdsförsvaret bibehållas, en proportionerlig stam. Såvida man således anser att skärgårdsvapnet, såsom jag föreställer mig, skall hafva att utföra försvaret *i sin helhet* i skärgården, synes mig derföre den förutnämnda, af Utskottet uttalade åsigten icke välgrundad. Att äfven denna stamtrupp i öfrigt förtjenar att komma i åtnjutande af sådana utaf Utskottet antydda förbättringar med afseende på rekrytering och tjenstetid, som Kongl. Maj:t kan finna för godt att föreslå, behöfver icke anmärkas.

Uti den *indelade* båtsmansstyrkan, äfven sedan en del af Södra Möre kompanierna blifvit öfverflyttad till arméen, samt resten sannolikt ställd på vakans, torde deremot en ej ringa minskning kunna ega rum utan men för de sjögående fartygen, hvilka af detta manskap synas böra erhålla sin bemanning, hvarigenom ock en högst behöflig lindring för de af det indelade båtsmanshållet alltför hårdt tryckta Blekinge och Södra Möre vunnas; tvärtom kan vid en sådan reduktion, genom den ändamålsenligare rekrytering och starkare sjömansöfning, som af antalets minskning blifva en följd, båtsmansbemanningens tjenstbarhet i ganska stor mån höjas, för hvilket, med all visshet då inträffande fall, den för denna del af sjöförsvaret erforderliga stam erhöles på ett, enligt min åsigt, äfven bättre sätt, än genom den af Utskottet antydda värfningen af kustfolk. Dessutom kan härigenom äfven beredas medel till anställande af polis och arbetare på varfven.

Jag betviflar icke att, med *blicken fästad på kriget*, hvilket ju är en pligt vid försvarets ordnande, det *för oss och våra förhållanden* vore den bästa hushållning, att med afseende på båtsmanshållet vidtaga de här ofvan antydda åtgärder, dervid jag dock icke tror, att härigenom, likasom icke genom att utbyta båtsmännen mot värfvad trupp, någon särdeles besparing i de närvarande kostnaderna för personalen kunna blifva att påräkna, om ändamålet rätt skall vinnas. Det är vid kompletterandet af vår bristande sjökrigsmateriel i nutidens riktning, som, enligt mitt förmenande, ett klokt och med strängt afseende på våra alldeles egendomliga lokalförhållanden utfördt system skall framkalla resultat, hvilka, vid jemförelse med den kostnad, som andra sjönationer nödgas nedlägga på sin materiel, med visshet skola blifva särdeles tillfredsställande. Om vi blott rätt inse och värdera vigten af den kraft vid försvaret, som våra skärgårdar erbjuda och utan lust att

härma andra, hvika icke hafva något härmed jemförligt, endast skapa en materiel, som passar för våra behof och förhållanden, så skola vi för ett ojemförligt lägre pris och — hvad äfven behofvet högt kräfver — på en jemförelsevis kort tid kunna uppställa ett icke ringa antal kanoner af den gröfsta, hittills på fartyg begagnade kaliber. Detta förhållande, jemte den vådliga brist af materiel, hvaruti vårt sjöförsvaret sig befinner, synes mig utgöra ett ämne, hvilket vida mer är förtjent af Statsmakternas uppmärksamhet samt deras skyndsamma och kraftiga handläggning än något annat med detta försvar sammanhängande, hvilket jag ock derföre icke kunnat underlåta att antyda, oaktadt den behandlade motionen icke dertill lemnar omedelbar anledning.

Ehuru jag således, såsom jag i början af denna min reservation anført, icke kan tillstyrka Riksdagen att till Kongl. Maj:t göra någon framställning angående förändring i sjöförsvarens personalens så nyligen genomförda *organisation*, hvilken jag för min del finner god och ändamålsenlig, anser jag likväl hvad ofvan blifvit anmärkt rörande denna personals i vissa delar *alltför stora antal* innefatta tillräcklig anledning till den vördsamma hemställan,

att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes till en blifvande Riksdag låta afgifva nådigt förslag till en efter förhållandena lämpad reduktion af sjöförsvarets personal.”

Af Herr *F. Palander*: ”Ehuru jag önskat att de åsigter rörande organisationen af sjöförsvarets befäls- och underbefälspersonal, hvilka finnas uttalade uti motivererna vid Utskottets Betänkande, blifvit i bestämdare ordalag uttryckta uti det förslag till underdånig skrifvelse, som Utskottet afgifvit, så har jag dock icke velat framställa något särskildt yrkande i sådant afseende, för att icke derigenom möjligen äfventyra att helt och hållet förfela de mål den af Utskottet behandlade motionen afser, nemligen: ett kraftigt kustförsvaret, en förenklad organisation af den under Sjöförsvars-departementet lydande personalen, samt upphörandet af de onödiga utgifter, hvilka betunga Femte Hufvudtiteln. — Deremot har jag icke kunnat biträda Utskottets åsigt att en del af båtsmanshålllet bör för sitt ursprungliga ändamål bibehållas, utan måste jag mot denna del af dess Betänkan le reservera mig.

I den del af motiveringen, som rör båtsmanshålllet, framhåller Utskottet först och främst några af de orsaker, hvilka synnerligen motverka höjandet af båtsmanshålllets tjenstbarhet, och anger derefter de förändringar, som institutionen erfordrar, för att de uppgifna, erkänt stora bristerna skola blifva afhjelpade. Instämmande med Utskottets majoritet med afseende såväl på de angifna felens betydighet som botemedlens nytta, hyser jag likväl den öfver-

tygelsen, att dessa botemedel, huru nödvändiga de än äro om institutionen fortfarande kommer att ega bestånd, dock icke skola kunna vinna tillämpning, hvadan jag anser olämpligt att på en förhoppning att så skall ske grunda några beräkningar. Utskottet angifver vidare skälen för dess åsigt att en del af båtmanshället bör för sitt ursprungliga ändamål bibehållas. Det första af dessa skäl är: "det betänkliga i att alldeles undanrödja den grund på hvilken anskaffningen af flottans manskap hvilat, särdeles innan man vunnit tillförlitlig erfarenhet om ett annat rekryteringssätt och de kostnader detsamma möjligen kan medföra". Det torde med skäl kunna frågas, om icke det nuvarande båtmanshället gifvit tillräcklig erfarenhet rörande lätheten att bland landets kustbefolkning anskaffa manskap för sjöförsvaret, och om det icke må anses fullkomligt säkert, att äfven båtmanshällets bästa karlar skulle med ännu större beredvillighet ingått i tjänst, ifall i hvarje hänseende bättre vilkor än nu der erbjudits dem; ty den förändringen, att Staten sjelf, så att säga, intoge rust- eller rotehållarens plats, torde väl icke kunna antagas komma att i någon mån verka afskräckande. Beträffande åter de kostnader, hvilka det föreslagna antagningssättet skulle medföra, så torde icke något skäl kunna anföras, hvarför icke Staten skulle erhålla manskap för samma pris som rust- eller rotehållarne, förutsatt att Staten icke uppställer öfverdrifna fordringar med afseende på rekryternas antal eller kompetens, och såsom fullkomligt säkert torde få antagas, att om Staten, utöfver de förmåner båtsmannen nu åtnjuter, till kustsjömannen under uppfordringstiden betalar samma aflöning, som karl af motsvarande duglighet inom matroskorpsen erhåller, ingen svårighet skall möta att med lika kvalificerade karlar som de bästa vid båtmanshället rekrytera en trupp, icke manstarkare än den föreslagna kustsjöfolkskorpsen kan komma att blifva.

Utskottet säger vidare, att en dylik åtgärd — som den att afskaffa hela båtsmansinstitutionen — kunde försvaras endast i det fall, att båtmanshället visat sig alldeles otjenligt, men i motsats härtill erkännes allmänt, att båtmanshället endast är påräknadt såsom en del af den *stam* eller kärna för bemanningen af sjöförsvarets fartyg, kring hvilken sjöbeväring och tjenstepligtigt kofferdisjöfolk i krig böra sluta sig. För en dylik *stamtrupp* är det näppeligen nog, att individerna hafva kroppskrafter och hårdighet, och "stundom" framstående anlag för sjöyrket, och ännu mindre är det tillräckligt att "större delen bland dem sannolikt kunna göras skickliga till tjenstgöring vid sjöförsvaret"; af en dylik *stamtrupp* bör man hafva rättighet att fordra, det *hvarje man* skall vara, eller kunna utbildas till en kraftfull, hårdig, rask, intelligent och i vapnets bruk skicklig sjöman; ty ett jemförelsevis mindre antal så beskaffadt manskap utgör onekligen en vida bättre *stam* för bemanningen af en flotta, än ett betydligt större antal medelmåttor skulle utgöra.

Sist yttrar Utskottet: "Härtill kommer att båtsmanshället försäkrar om en viss manskapsstyrka, oberoende af de omständigheter, som vid utbrottet af ett krig försvåra legning eller förhyrande af nödigt antal sjöfolk — en fördel, som utan tvifvel väl förtjenar att vid frågans afgörande tagas i beräkning". För den som tagit kännedom om den af Utskottet behandlade motionen, torde det icke vara främmande, att den föreslagna kustsjöfolkskorpsen åtminstone lika mycket som båtsmanshället försäkrar om en viss manskapsstyrka. Kustsjöfolkskorpsen skulle ju i sjelfva verket endast vara ett tidsenligare båtsmanshåll, vid hvars inrättande man bibehölle det som är godt af den gamla institutionen, men undveke alla dess många och stora brister, och vid hvilket Staten sluppe att, såsom nu, mellan hvarje karl och sig hafva en mellanman, rust- eller rotehallaren. Om en dylik korps före detta efterträdt båtsmanshället, så hade man kunnat undvika att, såsom i närvarande tidpunkt sker, underhålla en flerdubbelt större stamtrupp än materielen kräver, hvilket förfarande, utom den onödiga och betydliga direkta kostnaden, som dermed är förenad, äfven medför den stora olägenheten — bland andra — att den delen af denna personal, som verkligen är behöflig, måste afstå brorslotten af den knappa öfning, som exercisanslaget medgifver, till manskap som sjöförsvaret lätteligen kunde undvara, och på hvilka öfningen alltså kan anses vara till största delen förspild.

När d. v. chefen för Sjöförvarsdepartementet, Herr Grefve von Platen, år 1851 afgaf sitt förslag till sjöförvarets ordnande, beräknade han den för tjensten ombord vid sjöförsvaret — sådant han tänkte sig det — erforderliga manskapsstyrkan till 20,185 man. Då 1862 års Sjöförvarskomité afgaf sitt betänkande, beräknade den att vår flotta år 1867 skulle erfordra en gemenskapsstyrka af 10,856 man. Enligt den uppgift från Kongl. Sjöförvarsdepartementet, hvilken finnes bifogad Utskottets Betänkande, erfordrar för närvarande Sveriges samtliga i någon mån krigstjenstbara fartyg för sin bemaning 1,356 man ur gemenskapsklassen. Dessa vexlingar oaktadt, är den ständigt underhållna *stamtruppen* lika stor nu som den var år 1851, och detta fastän i besättningarne å nutidens med ångkraft framdrifna bepansrade fartyg i allmänhet behöfver ingå proportionsvis mindre stamtrupp än i de fordna segelfartygens.

Om man nu, exempelvis, vill antaga, att nationen skulle kunna och vilja för anskaffandet af sjökrigsmateriel årligen afse:

dels 420,000 R:dr för byggandet af tvänne stycken pansarkanonbåtar, eller mindre monitorer med fasta torn, af den certe Kongl. Maj:t föreslagit att år 1871 byggas;

dels medel för anskaffandet af minfartyg, att småningom ersätta de nu befintliga för krigsbruk föga användbara tio kanonångsluparne;

dels medel för monitorstornens förstärkning;

dels medel för att med tidsenliga fartyg ersätta de föråldrade korvetterna Thor och Gefle, samt derefter fregatten Vanadis; och

dels medel för anskaffandet af en del positionskanonbåtar, minmateriel, m. m., så skulle efter tio år, för det rörliga sjöförsvaret, förutom den enligt uppgift nu behöfliga manskapsstyrkan 1,356 man, erfordras bemanning för 20 stycken pansarkanonbåtar af ofvannämnda cert. Antager man nu att hvar och en af dessa, ehuru saknande handkraftsmekanism, likväl, till följd af sina större dimensioner, komme att erfordra lika stor besättning som pansarbåten "Sköld", så får man för dessa 20 fartyg ett behof af 680 man sjöfolk. Dertill komma förut beräknade 1,356 " "

Summa 2,036 man sjöfolk.

Vill man antaga att 75 procent deraf, eller 1,527 man, borde utgöras af stamtrupp, och från detta antal derefter drager matroskorpens antal 400, så finner man att 1,127 man, eller i rundt tal 1,200 man, sannolikt ännu tio år härefter vore nog, för att, jemte matroskorpens, fylla sjöförsvarets behof af stamtrupp, synnerligen om för den del af kustförsvaret, som icke erfordrar sjömannabildning, en korps af 200 man minörer och kanonkommendörer finnes. Försöker man att, såvidt sig göra låter, beräkna storleken af de årliga besparingar, hvilka skulle blifva en följd deraf, att båtsmanshållet afskaffades och så småningom och i mån af behof ersattes med en korps af 1,200 man utvaldt kustsjöfolk, så visar det sig, att dessa besparingar skulle öfverstiga en half million R:dr om året, utan att man då tagit med i beräkningen de betydliga ovissa besvär och kostnader, som vidlåda den nuvarande båtsmansinstitutionen. Närlagda förslag till öfningsexpeditioner med nu befintlig ångfartygsmateriel visar bland annat ätven huru lång öfningstid årligen skulle kunna i medeltal beredas hvarje man af en 1,200 nummer stark kustsjöfolkskorps, under förutsättning att personalen för öfrigt vore organiserad i öfverensstämmelse med de af Utskottet uttalade åsigter, och att öfningarne, i motsats mot hvad nu är händelsen, vore ordnade med särskildt afseende på kustförsvaret.

Med stöd af hvad jag nu haft äran anföra, får jag föreslå, att 3:o under A i den af Utskottet föreslagna underdåniga skrifvelsen måtte erhålla följande lydelse:

3:o) att hvad särskildt angår båtsmanshållet, detta, hvilket numera icke motsvarar sitt ändamål, att utgöra en del af den stam, kring hvilken sjöbeväring och värnepligtigt handelssjöfolk vid inträffande krig skola sluta sig, bör så snart sådant lämpligen kan ske upphöra att utgöra en del af sjöförsvarets personal, hvaremot, för att ersätta båtsmanshållet, bland de dertill mest lämpliga af

landets kustbefolkning, i den mån behovet sådant erfordrar samt medel dertill genom inflytande vakansafgifter kunna beredas, på vissa år bör antagas ett tillräckligt antal manskap hvilket äfven under freden hålles fullständigt öfvadt och tjenstdugligt, för att, jemte matroskorpsen, utgöra stam för bemanningen af flottans fartyg.

I öfverensstämmelse härmed får jag vidare föreslå:

att de uti 4:o under A förekommande orden: *efter båtsmanshållets förminskning*, måtte utgå;

att mom d), under B 1:o måtte utgå; samt

att det uti mom. e), under B 1:o), förekommande ordet *förminskning* måtte utbytas mot *indragning*."

Uti ofvanstående reservation instämman Herrar *Tjernlund* och *Ola Mansson*, hvilken sednare yttrar: "Ehuru jag förenar mig med Herr F. A. Palander i den af honom afgifna reservation, ville jag dock att Riksdagen jemväl för sin del beslutade och uti dess underdåniga skrifvelse till Kongl. Maj:t anhölle, att det öfverflödiga båtsmanshållet måtte sättas på vakans, hvilket jag alltså har äran föreslå."

af Herr *von Koch*: "Instämmande uti den reservation Herr *Palander* afgifvit, i afseende å *båtsmanshållet*, har jag endast, till stöd för den af honom deruti yttrade mening, ansett mig böra anföra några ytterligare skäl.

I *främsta rummet* bör naturligtvis afses, när fråga är om *stamtrupp*, att den kan påräknas blifva sådan, att den fullt motsvarar sitt ändamål i *militäriskt* afseende. Nu erfordras *en stamtrupp* för Skärgårdsartilleriet, och en sådan, af tillfredsställande beskaffenhet, kan troligen erhållas, om, på sätt Utskottet hemställt, det egentligen för att "bilda skickliga underofficersämnen för skärgårdsflottans behof", hvaraf blott 2 à 3 årligen lära behövas, nu till kanonier-korpsen lemnade årsanslag af 80,000 R:dr varder i stället användt till en *välbehöflig stamtrupp af kanonkommendörer och minörer*.

En andra stamtrupp erfordras för *flottans* personal, hvilken af Utskottet är afsedd att bemanna och behandla all den materiel af med segel eller ångkraft försedda fartyg m. m., hvilken tillhör *det egentliga sjöförsvaret*. För denna stamtrupp, som äfven skall användas såsom stam å örlogsfartyg, fordras, jemte den intelligens, den förståndsutveckling, hvarpå man numer, under de stundliga vaxlingarne i beskaffenheten af åt krigaren anförtrodda förstörelse-redskap, hos hvarje sådan anser önskvärd, om ej nödig, väl ock, bland annat, om man ej vill leka med orden *stam* och *stamtrupp*, att denas manskap erhållit, eller någorlunda snart kan erhålla, åtminstone *minimum* af den för en örlogssjöman oundgängliga *rekrytbildning*.

Huru många af den del utaf flottans s. k. stamtrupp, som nu utgöres af båtsmän, hafva erhållit ett sådant minimum? Huru många båtsmän kunna påräknas, att framdeles, utan orimlig kostnad, erhålla det?

Uti de S. R. prot. d. 12 Maj 1865 bilagda "Grunder för ombildning af Sveriges sjöförsvär" (pp. 62—64) uppgifves:

"att för att i sjögång, ombord å fartyget som rullar, rätt handtera kanonen, erfordras en mycket lång öfning under sjökommendering. Sak samma gäller om styrning, lodhyjning samt handteringen af segel och rundkult;

att, sedan rekryten fått på 1 års tid inhemta hvad å stationen bör inläras, — — — måste man dock för rekryten vid flottan beräkna minst 3 års sjökommendering;

samt att "en båtsmans sjöaflöning jemte portion för 3:ne års tid kan icke beräknas till mindre än 660 R:dr."

Då, enligt nu gällande stadganden båtsmans "uppfordring i hvad ändamål som helst skall ske efter nummerordning inom kompaniet och i behörigt förhållande kompanierna uti länen emellan, i mån af deras styrka, samt (så?) att rothållaren och båtsmän inom kompanierna få dervid njuta lika rätt" (§ 29 af 1824 års kontrakts- eller rotebok);

då, under fredstid, rotebåtsmän endast hvar tredje år böra uppfordras till tjänstgöring, och indelning-båtsmännen endast kunna till 4 månaders tjänstgöring årligen uppfordras" (§ 32 af 1839 års särskilda kontrakt- eller rotebok för Blekinge.)

då sålunda ofta 12 år åtgått för att en, hvar tredje år tjänstskyldig båtsman kunnat erhålla det 4 år medtagande minimum af rekrytbildning, äfven om de åttååriga mellantiderna ej verka menligt,

då vi ännu hafva 5,676 effektivt tjänstgörande båtsmän,

då, utom sjökadetter, jemväl 400 matroser och jungmän samt 200 skeppsgossar böra öfvas på våra fartyg,

samt då man så noggrant nu tillämpar den åberopade 29 § i roteboken att jemväl af de uti grunderna (§ 39) och i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till 1869 års Riksdag för sjöförsvaret icke vidare behöfliga ansedda båtsmän å Gotland, ett icke obetydligt antal lära samma år blifvit utsända på en längre öfningsexpedition,

så bör det kanske icke förvåna någon att, oaktadt den särskilda beredvillighet dermed Representationen städse tillmötesgått äskanden af ökade anslag för flottan och dess öfning, franställda från en departementschef, till hvilken den hyste ett välförtjent förtroende, kunde man icke motsäga yttrandet af en ledamot uti 1862 års Sjöförsvarskomité, det alla voro ense derom att båtsmanshället icke dittills motsvarat flottans behof af sjövant manskap och har jemväl nu inom S. U., dels medgifvits att båtsmännen allt

för

för mycket lefver utan beröring med och tillsyn af sitt (enligt S. U. tanke dock allt för talrika) befäl, att han i allmänhet saknar tillräcklig öfning i sitt yrke och att han derigenom blir mindre tjenlig till örlogssjöman (p. 14), dels och förklarats: "slutligen ligger det i indelningsverkets natur, att båtsmännen (af flera p. 15 anförda orsaker) — — — äro mindre lämpliga för sådan tjänstgöring, vare sig vid flottans stationer eller vid längre sjöexpeditioner, som fordra ett långvarigt aflägsnande från hemmet.

Nu har majoriteten visserligen, å andra sidan, påstått, att derigenom, och genom flerfaldiga andra båtsmanshällets erkända brister ingalunda är bevisadt, att det icke för någon del af flottans bemanning eller sjöförsvaret i allmänhet bör bibehållas.

Men häremot vågar jag invända, att de uppgifna botemedlen, genom hvilkas användande majoriteten förespeglar erhållandet af bättre stamtrupp af båtsmännen för framtiden än hittills, synas mig fullkomligt opraktiska. Nya kontrakter skulle nemligen uppgöras, medförande ökade kostnader för Kronan, genom en då oberäknelig legas öfvertagande. Rothållaren skulle slippa städja och (eller?) lega. Denna upptages i markegång vanligen till 75 öre per år, men utgår nu, åtminstone i Blekinge, sällan med mera än 25 procent d. v. s. 5 R:dr fördelade på 20 år. Antages båtsman med torp på blott 10 år, blir legan deremot troligen ganska hög. Ändras ej föreskrifterna angående uppfordringen — hinna åtskilliga båtsmän på deras hela antagnings-tid icke att erhålla *minimum* af nödig rekrytbildning. Skall denna ske under en kortare tid af t. ex. 4, 6 eller 8 år, få torpen stå obrukade af brukarne och den hustru, som nästan alltid finnes när ett jordbruk skall mottagas, sitta ensam, antingen hela eller två tredjedelar, eller hälften af tiden under de 4 första åren af jordbrukningen och äktenskapet.

Kan man verkligen, vid närmare besinning än tiden i Utskottet med-gaf när denna räddningsplanka för *båtsmanshället* från det olikartade *soldat-hället* tillgreps, föreställa sig, att, genom nya kontrakter på dylika vilkor, ämnen till *god stamtrupp* för flottan, mot dräglig kostnad, skola kunna erhållas? Är det icke då vida sannolikare, att man kan erhålla en duglig rekryt, om denne icke tvingas vara torpare under 4 års ständigt frånvaro från sitt torp, för rekrytöfning, men i stället, med mycket högre kontant aflöning, under denna tid, möjligen kan samla nog för att, *om han sedan verkligen vill* blifva jordbrukare, kunna sjelf skaffa sig jord, om ej med eganderätt, dock med säkrare och längre än 10-årig besittningsrätt och mera trygghet för åtnjutande af frukten utaf nedlagdt arbete?

För egen del är jag fullt öfvertygad, att den *sekelgamla inrättningen* af båtsmanshället verkligen aldrig förtjent annan *vördnad*, än den *dels* lånat från det alldeles olika t. o. m. ännu i flera hänseenden förträffliga

soldathållet — der under freden torpinnehafvaren endast på några veckor aflägsnas från hemmet, — *dels* vunnit genom jmförelse med *värfvadt* manskap, sådant det fanns i Sverige förr än konung Carl Johan rensade arméen från dömda lösdrifvare och brottslingar, samt sådant det af vissa äldre herrar sjöofficerare förr påträffades i utländska flottor, med sammanrafsadt eller "pressadt" sjöfolk, hvilket t. o. m. stundom måste bevakas af mariner.

Dessa antagningssätt äro dock nu förbi på de flesta ställen; men detta förhållande förklarar tillräckligt de olika åsigheterna nu hos våra äldre och yngre sjöofficerare.

Att ett *icke indelt* manskap, när det har tillräcklig sysselsättning med *själs- och kroppsarbete* och väl behandlas, kan vara vida bättre än indelt, derpå lemna den ypperliga matroskorpsen i Carlskrona, jmförd med der tjenstgörande båtsmän, det mest talande bevis.

Spiken är träffad på hufvudet och den skarpsynte författarens egen innersta tanke är väl ock troligen utsagd uti det, af mångas tankar, som vanligt, hopkomna Utskotts-betänkandet, genom det här ofvan anförda uttrycket, att det *ligger i indelningsverkets natur*, att båtsmän, eller merendels gifta jordbrukare, äro *mindre lämpliga för sådan tjenstgöring, som fordrar ett långvarigt aflägsnande från hemmen*.

I *andra rummet* torde Statens *ekonomiska* fördelar böra afses, sedan man lyckats blifva öfvertygad, att man kan, på det af Herr Palander föreslagna sätt, erhålla en i *militäriskt* afseende dugligare stamtrupp, än båtsmän, för sjöförsvaret. Men kalkylerna äro nästan omöjliga att uppgöra med önskvärd noggrannhet, i anseende till oväntade svårigheter, som mött för äskade upplysningars erhållande. Dock tror jag mig kunna förutsäga, att derest Riksdagen vill fästa behörigt afseende å Kongl. Maj:ts nådiga Proposition jemte afgifna motioner, kan man antaga

att sjöförsvaret om det, *sedan båtsmanshället upphört vara stamtrupp*, får behålla till *högst*

1,200 man på vissa år, antagna ungefär 6 månader årligen, eller ock hvartannat år å flottan tjenstgörande sjömän à 250 R:dr	300,000:	
400 man varfsarbetare à 300 R:dr	120,000:	
25 polisbetjente å varfven à 600 R:dr	15,000:	435,000:
så skulle sjöförsvaret kunna afstå omkring	700,000	
R:dr till landtförsvaret eller andra statsbehof utaf sina		

nuvarande anslag, hvilka utgöra till marinregementet 273,405:
till båtsmän, kontanta statsbidrag omkring 500,000:

samt utaf

vakansafgift (eller om en del öfverförs till landt-
försvaret, *stam*-soldatuppsättning) för nu *effektive*
5,676 båtsmansnummer å *minst* 65 R:dr i me-
deltal per nummer eller 368,940: 1,142,345:
efter afräkning af ofvanstående 435,000:
återstå nemligen. 707,345:

Sist och i 3:dje rummet lära de skattdragande också böra ihågkommas.
De flesta af dessa torde icke begära någon *direkt* eftergift i hvad de nu
lagligen äro skyldiga till båtsmännen utgifva, derest icke någon lindring äf-
ven för soldathållet skulle medgifvas. Men stora fördelar skulle dock åt-
minstone Blekinge och Calmar län tillkomma derigenom:

att fattigvårdsafgifterna, hvilka uppgått till och med till 169,32 R:dr
per mantal uti en socken, skulle sannolikt minskas med den tredjedel, hvil-
ken åtminstone i Blekinge de sednare åren utgifvits af fattigmedel till båts-
mansfamiljer;

att otaliga tvister emellan rust- och rothållare samt deras båtsmän, i
anledning af olika och hittills ofta oriktig tillämpning af författningarne
skulle kunna förekommas;

att i Calmar län, der på åtskilliga ställen de obebygda torpens upp-
byggande nu äskas, dermed förenade högst betydliga kostnader kunde und-
vikas; samt

att i Blekinge den till en ej obetydlig del, — ty nuvarande bränvinslag-
stiftning är äfven en mycket verkande orsak — från afskedade båtsmän och
marinsoldater sig härledande osäkerhet till lif och egendom skulle, om, oftast
sysslolösa, trupper upphörde att finnas i Carlskrona, sannolikt betydligt min-
skas, hvilket är i högsta måtto angeläget, enär enligt Justitie-statsministerns
berättelse för år 1867 t. ex. förhållandet af straffångar och lösdrivare till
folkmängden var

i Blekinge	1 af	623,
i Stockholm	1 af	652,
i Calmar län	1 af	906,
i Norrbotten	1 af	2,105,
i Wermland	1 af	2,542,
och i Jemtland	1 af	3,317.

Förslag till öfningsexpeditioner med nu befintlig ångfartygsmateriel samt beräkning af den militärpersonal, som dervid torde blifva ombord använd.

Expeditioner.	Expeditions- tid i månader årligen.	Befäl.						Underbefäl.						Manskap.						Anmärkningar.		
		Regements- officerare. a.)	Kapten- och Subaltern. a.)	Sam- tliga officerar. a.)	Styr- män. a.)	Konstaplar. a.)	Skeppare. a.)	Sjöfolk. a.)	Eldare. a.)	Sjuk- vårdare. a.)	Summa. a.)											
Sommaröfningar.																						
1 Skeppsgossebrigg	5	1	5	1	5	4	20	1	5	—	—	1	5	6	30	—	—	1	5	7	35	a.) Dessa kolumner upptaga produkten af tid och antal eller summa i nästföregående kolumn, och utvisa alltså öfnings-tiden i månader för 1 individ.
2 st. D:o	5	—	—	2	10	—	—	2	10	—	—	2	10	12	60	—	—	2	10	14	70	
1 Kadettfartyg (<i>Balder</i>)	5	1	5	7	35	8	40	4	20	5	25	5	25	152	760	20	100	2	10	174	870	
1 fartyg för Artilleri-exercisskolan och rekryterna (<i>Vanadis</i>)	5	1	5	7	35	8	40	4	20	8	40	6	30	246	1,230	16	80	2	10	264	1,320	
1 Chefsångfartyg för skärgårds- och kusteskadern (<i>Valkyrian</i>)	5	1	5	5	25	6	30	2	10	2	10	2	10	47	235	8	40	1	5	56	280	
1 Monitor (<i>John Ericsson</i>)	5	1	5	4	20	5	25	3	15	4	20	1	5	42	210	12	60	1	5	55	275	
1 mindre tornfartyg (<i>Skjöld</i>)	5	—	—	2	10	2	10	1	5	1	5	—	—	24	120	4	20	1	5	29	145	
9 st. D:o	5	3	15	17	85	20	100	1	5	1	5	1	5	21	105	4	20	1	5	26	130	
Sjömätningar	5	—	—	9	45	9	45	9	45	9	45	9	45	189	945	36	180	9	45	234	1,170	
Hela året. Utländsk krigstjenst	12	—	—	3	36	3	36	4	20	—	—	1	5	67	335	8	40	3	15	78	390	
Sommartiden S:a	—	8	—	57	—	65	—	31	—	30	—	28	—	806	—	108	—	23	—	937	—	
Vinteröfningar.																						
1 Kanonångbåt	7	—	—	2	14	2	14	1	7	1	7	1	7	21	147	4	28	1	7	26	182	
3 st. D:o	7	—	—	6	42	6	42	3	21	3	21	3	21	63	441	12	84	3	21	78	546	
1 Rekrytfartyg (<i>Vanadis</i>)	7	1	7	7	49	8	56	4	28	8	56	6	42	246	1,722	16	112	2	14	264	1,848	
1 Korvett (<i>Balder</i>)	7	1	7	6	42	7	49	4	28	5	35	5	35	152	1,064	20	140	2	14	174	1,218	
Vintertiden S:a	—	2	—	21	—	23	—	12	—	17	—	15	—	482	—	52	—	8	—	542	—	
Summa	—	10	54	78	453	88	507	43	239	47	269	43	245	1,288	7,404	160	904	31	171	1,479	8,479	
Om flottans stat t. ex. upptager	—	19	—	76	—	95	—	40	—	50	—	40	—	Nuvarande matroskorps Kustsjöfolk						400	1,200	7 ^m
så skulle i medeltjenstetid om bord pr år belöpa sig på hvar och en	—	—	2 ^m 25 ^d	—	5 ^m 28 ^d	—	5 ^m 10 ^d	—	3 ^m 29 ^d	—	5 ^m 11 ^d	—	6 ^m 3 ^d							1,200	7 ^m	
																				1,200	4 ^m 21 ^d	